1899. HARMINCZHARMADIK ÉVFOLYAM. 272. SZÁM. BUDAPEST, HÉTFŐ, OKTÓBER 2.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. PAPNÖVELDE-UTCZA 8.
Telefon száma 55—88.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva.
Egy évre . . . 20 frt. | Egy negyedévre . 5 frt.
Egy fél évre . . 10 frt. | Egy hóra . . 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 6 frt 70 kr. Francia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svajcz-, Románia- és Szerbiába, valamint azon országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr
Egy szám ára 6 kr.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. PAPNÖVELDE-UTCZA 8.
Telefon száma 51—66.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTERBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
PÁRISBAN főügynökségünknél:
John F. Jones & Cie. 31 bis. Faub. Montmartre.
Frankfurthan a/M: Daube G. L. és Társa.
Bécsben: Danneberg L. . Kumpfgasse Nr. 7. Dukes M. utódai, I., Wollzeile Nr. 6—8. Haasenstein és Vogler, I., Wallfischgasse 10. Mosse Rudolf Seilerstätte Nr. 2. Oppelik A., Stubenmastet Nr. 2. Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
és valamennyi hirdetési iroda.

Mai számunk főbb közleményei:
Az Ugron-párt.
A tud. egyetem megnyitási ünnepe.
Nagy botrányok egy közgyülésen.
Október 6.
Sport: A budapesti lóversenyek eredménye.
Tárcza: Komáromvár feladása.

Budapest, október 2.

Az expozé hetében vagyunk, a melyet hosszu időkre fog nevezetessé tenni az *egyenes adók reformjának* a bejelentése. Addig is azonban az osztrák válság lebonyolitása tartja lekötve a közvélemény figyelmét, a melynek a Lajthán-tuli események még mindig elég tápot adnak.

Az osztrák válság a képviselőház mai ülésére is oda veti árnyékát. Ma választják meg a kvótabizottságot, abban a jó reménységben, hogy Ausztria is megválasztja a magáét.

Egyébként az ülés napirendjének javarészét az aradi inditvány képezi, a melyet *Kossuth* Ferencz terjeszt elő.

Kossuth Ferencz, a függetlenségi párt értekezlete után, a saját jószántából magáévá tette az *Egyetértés* egyik javaslatát és bevette inditványába, hogy a magyar kir. honvédség diszőrséget adjon Aradon a vértanuknak, Budapesten a vértanu miniszterelnöknek.

Helyesen és a nagy eszméhez méltóan cselekedett, csak azt sajnáljuk, hogy a vértanuk érdemeiről szóló törvényjavaslat tervét nem vitte a parlament elé.

Nemcsak mint a függetlenségi párt elnöke, de mint Kossuth Lajos fia is első sorban lett volna hivatva arra, hogy azoknak, a kiknek a haza iránti szeretet és a halálmegvetés érzése nagyobb volt a kishitü megalkuvásnál, végre ma, egy félszázad elmultával, maradandó emléket állittasson a hálátlanul feledő nemzettel.

Széll Kálmánnak ez kissé kellemetlen lett volna, sőt a néppárt se járult volna hozzá, de a függetlenségi párt igy és csakis igy teljesitette volna igazán jól a kötelességét.

Az Ugron-párt.

Az országos függetlenségi párt egy kiváló, általánosan tisztelt tagjától kapjuk a következő sorokat:

Nem szeretem a polemiákat, legkevésbbé akkor, ha a függetlenségi párt belső bajait illetik. E tekintetben nem mindenkor helyeslem az Egyetértésnek magatartását sem. De szivből üdvözlöm önöket azért, hogy az Ugron-pártnak és e párt lapjának magatartására néha erős villamos világitást bocsátanak. Ezzel igaz szolgálatot tesznek a függetlenségi elveknek, de még a függetlenségi pártérdeknek is.

Csakugyan a függetlenségi párt mai helyzetének van egy különös, sőt valósággal rejtélyes ellensége. Az, hogy olyanok, a kik tiz év óta egyik árulást a másik után követtek el a függetlenségi párton, a kiket már kilencz év előtt a párt zöme elitélt közjogi hütlenségük okából, a kiket öt év előtt másodszor is kiközösitett a párt liberális elveinek megtagadásáért, a kiket már két általános választáson a függetlenségi választóközönség eltaszitott magától és a parlamentben teljes jelentéktelenségre szoritott le, hogy ezek az Ugron-párti politikusok és publicisták most, épen most, a mikor magatartásuk minden tekintetben még az előbbinél is gyanusabbá vált, olyan pose-zal beszélhetnek és irhatnak, mintha ők vezetnék és inspirálnák az országos függetlenségi pártot, ők fejeznek ki a függetlenségi választó közönség érzelmeit. Különös helyzet ez! A dolognak lehet talán ártatlan magyarázatot is adni; de tapasztalásból mondhatom, a ki a java függetlenségi polgárságot régtől ismerem, hogy ez a jelenség sok megütődést és fejcsóválást kelt künn a választó kerületekben.

Hát ki nincs tisztában az Ugron-párttal? Ezek már régóta unják a függetlenségi kenyeret, de nem tudnak lyukat találni bőrükön, a melyen belőle kibuvhassanak. Mert egészen más volt az, midőn Tisza Kálmán a maga nagy hadtestével átment a kormánypártba, melyben akkor senki sem tudta, ki a szakács, ki a pinczér. Milyen nehezen megy most a volt nemzeti pártnak, pedig jókora csapat volt és köztük volt „a nemzet vezére“, Apponyi. Husz évi fáradságos, keserves ellenzéki küzködés, a szélbaliakkal czimborálás, most már czinikus szinezerizálás és öndezavuálás kell hozzá, hogy egy szál ember, Horánszky, mégis talán az ugorkafára felkapaszkodhassék, már ha el fog sülni csakugyan a belügyminisztérség. Mert Tisza Pista csak ugy tekinti őket, mint a betolakodott tótot, kiről meg van irva: fogadd házadba a tótot, magadat ver ki belőle.

Ugron Gábor már ez évtized elején szeretett volna kibuvni bőréből, mikor a fokozatos magyar hadsereggel rukkolt elő. Ő talán látta a milánói dómban a nyuzott szentnek szobrát s ettől lelkesedett fel, mert neki mindig volt a szentté avattatásra valami mellékutja. Szt. Bernátot a pogányok elevenen megnyuzták, de öt ez nem konfundálta; panyókara vetette saját bőrét (igy van a dómban ábrázolva) s ugy folytatta a prédikálást. Nekem ez a kép jut eszembe, valahányszor Ugron Gábor rég lefoszlott függetlenségi érzületével, kikopott és meg is tagadott függetlenségi frázisaival akar még mindig pompázni.

Bartha Miklós? Ő már annyira megvedlett, hogy beillik annak a kakasnak, kit Diogenes megkoppasztott s az akadémiában eleresztett, mondván: ime a Plato embere. (Homo est animal bipes implume.) A függetlenségi tollazat helyett utóvégre se marad egyéb, mint az a kétes arany toll, melyet a kassaiak szánnak állitólag neki. Azok a Hugo Victort majmoló (dehogy Hugo Viktort majmoló! Jól jellemezte egy szépirodalmi lap, hogy „ebédutáni bőfögéses stilus“. Szerk.) nyakatekert természetrajzi hasonlatok, parabolák, rövid pontok, mind csak afféle beszéd, melyről Talleyrand mondta: Dieu nous a donné la parole pour cacher nos idées. A mokra ember nem érti. Néha szép beszédnek is mondja, de annyit jól sejdit, hogy ez becsapásra dolgozik. A siker hát, nem nagy. (Hát Polónyi Gézáról, a ki korábban az ország előtt Ugronnal grandiózus potzokodást müvelt, azután vele összeölelkezett, hogy a függetlenségi elvek elpaklizásában legelől menjen, róla mi a véleménye a tisztelt képviselő urnak. Szeretttük volna ezt is hallani. Szerk.)

Milyen nevetséges most az, ha az Ugron-párt tagja önöknek szemőkre hányja, hogy azok ellen küzdöttek, kik „egy uj rendszer bekövetkezését lehetővé tették.“ Ugyan mutassák meg nekem, ha van még a függetlenségi párton olyan buta ember, a ki a Széll kormányzatban most is uj rendszert tudna látni. Hiszen már Bartha Miklós is rémséges módon nyafogta el a Magyarországban, hogy a korona nyugalmára való hivatkozással nem csinálják meg az ő speczialis rendszerváltozását sem, nem adnak a volt nemzeti pártiaknak miniszteri és főispáni állásokat. Pedig igy, szerinte, nincs becsületes kormányzás. „Millióknak kell szenvedni, pusztulni egy miatt“ — sopánkodik szó szerint. Hát ez már igazán „tiszta“ dolog. A kedves Holló dicsekszik mégis a rendszerváltozással. No ez csakugyan az a holló, a ki a lopott sajtot kiejtette szájából, el is vitték előle, de nem tud hová lenni attól, hogy a róka megdicsérte szépségét.

A tud. egyetem megnyitó ünnepe.

A budapesti királyi magyar tudományegyetem tegnap délelőtt tartotta 1899/900. tanévi rektora és tanácsának beiktatását s a tanév ünnepélyes megnyitását. A megnyitást megelőzőleg, délelőtt 10 órakor, az egyetemi templomban zenés mise volt, melyen *Klinger* István apát czelebrált, fényes papi segédlettel. A misén jelen voltak *Herczegh* Mihály prorektor, ponori *Thewrewk* Emil uj rektor, dr. *Berger* János, dr. *Breznay* Béla hittani, dr. *Nagy* Ferencz, dr. *Timon* Ákos jogkari, dr. *Klug* Nándor orvoskari és dr. *Fröhlich* Izidor bölcsészetkari dékánok és az összes egyetemi tanárok, továbbá az Eötvös-kollégium testületileg és az egyetemi ifjuság zászlója alatt.

Az ünnepélyes mise után az uj városház disztermébe vonult az egész templom közönsége, a hol 11 órakor megtartották a tanév ünnepélyes megnyitását, melyen *Wlassics* Gyula, vallás- és közoktatásügyi miniszter is jelen volt.

Herczegh Mihály prorektor, néhai *Mihalkovics* Géza elhunyt rektor helyettese, az egyetem mult évi történetének vázolása mellett átadja székét *ponori Thewrewk* Emil, az uj tanévre megválasztott rektor magnifikusznak, a ki az ifjuság lelkes tapsa és éljenzése közt vette át az egyetem rektor magnifikuszi méltóságának hagyományos jelvényeit: a nagy aranyláncot a melyet *Pázmány* Péter ajándékozott az egyetemnek és a 264 éves rektori ezüst kormánypálczát.

Ponori Thewrewk Emil székfoglaló beszédéből közöljük a következőket. Nagyérdemü elődeim a tanügy, közélet és társadalom kérdései közül vagy a jog, bölcselet és természettudományok különféle ágaiból választották thémájukat. Helyén valónak találom, hogy most, ***mikor ez az első eset, hogy filológus tölti be a rektori állást egyetemünkön***, a nyelvtudománynak és filológiának egyetemünkön való történetét tegyem beszédem tárgyává. 1635-től 1780-ig, vagyis ezen Pazmanianae pietatis et munificentiae monumentum alapitásától addig az időig, mikor a dicső emlékezetü Mária Terézia által történt reorganizáczió megtörtént, még csak kezdetleges és csonka egyetemet látunk magunk előtt. A Mária Terézia-féle reorganizáczió, mely 1770-ben kezdődik s 1780-ban fejeződik be, oda irányult, hogy egyetemünk a bécsi egyetem mintájára szerveztessék. Abban a bureaukratikus korszakban, melyben mindent csak az állam szempontjából tekintettek, még azt is megszabták, milyen könyvek szerint prelegálni, ilyenek hiányában pedig arra kötelezték a tanárt, hogy előadási füzeteit helybenhagyás végett felső helyre fölterjessze.

Szól ezután a rektor *Szerdahelyi* György Alajosról, az esztétikának hazánkban meghonositójáról, *Schönwisner* Istvánról, ki 1780—1795. tanárkodott, *Katanchich* Máté Péter, szent-ferenczrendi Capistran-szerzetesről, kit az archaeologia terén szerzett érdemeiért a zágrábi gimnáziumból, a hol a humoriorák tanára volt, 1795-ben Pestre egyetemi tanárnak és könyvtárnoknak helyeztett át, *Stipsich* Alajos Manóról, kinek 1804-ben megengedték, hogy a felső nevelestanból, a görög s latin irodalomból hetenkint két órai leczkét adhasson.

A *magyar* nyelv és irodalom az 1791. évi törvényczikk rendelete következtében kapott egyetemünkön tanszéket. A helytartótanács oly módon inditványozta volt rendszeresitését, hogy az a német nyelv és irodalméval egyesittessék. Minthogy azonban a magyar és a német is külön képviselőt kivánt, a német tanszék mellé külön magyar tanszéket állitottak. A tanitás tervét *Vályi* András az ujonan kinevezett tanár készitette. Eredetileg két tanfolyam volt tervezve: egy a kezdők, egy meg a haladók számára; de az egyetemen csakis a másodiknak adtak helyet, a nyelvtan elemeinek tanitását a gimnázium körébe utasitották. A *német* nyelv és irodalom tanszékének *Hoffmann* Lipót Alajos volt legelső tanára, kit 1784-iki Bécsben tartott pályázati vizsga alapján neveztek ki ide. 1790-ben a bécsi egyetemre helyezték át. Távozása után tanszékét *Vályi* András mint szupplens töltötte be, mig 1792-ben *Haliczky* Endrét, az egyetemi gimnázium professzorát ki nem nevezték. 1831-ben *Reszta* János tölti be a német tanszéket. Irodalmi munkássága mindössze egy, az evangeliumról szóló német munkának magyarra forditásából áll.

Miután József császárnak a többi európai nyelvekre vonatkozó rendeletét megszüntették, 1791 óta megint találkozunk franczia, olasz és angol nyelvtanitókkal egyetemünkön, Mig a nyelvi tantárgyak közül egyegyel sem bántak tudományosan, mig a latint csak a gimnáziumra bizták, a görögöt és hébert főleg a theologusok segédeszközeinek tekintették, a magyart, németet, olaszt, francziát meg angolt csak azért tanitották, hogy a hallgatók azokon a nyelveken beszélni és fogalmazni tanuljanak, addig egyetemünkön nyelvtudományról, filologiáról szó sem lehetett.

Egyedül a magyar nyelv az, melyre nézve ezt a tudománybeli sikertelenséget nemcsak kimondanom, hanem igazolnom is kell. Hiszen két olyan tudós is működött a magyar tanszéken, kik mind a ketten maradandó nevet vivtak ki maguknak tudományosságunk történetében: *Révai* Miklós és *Horváth* István. A magyar nyelv és irodalom legelső tanára egyetemünkön, — a mint már emlitettük — *Vályi* András, a kassai kerület volt iskolafelügyelője, 1791—1801 végéig tanitott. Irodalmi munkássága mutatja, hogy egyszerü nyelvtanitó volt. Halála után *Dugonics* András helyettesitette és kérte azt a tanszéket. A bölcsészeti kar és egyetemi magistratus csakugyan őt ajánlotta; Szerdahelyi György, a helytartótanácsnak tudományi ügyekben akkori referense — Révai szavai szerint — *Czinkét* iparkodott a magyar kathedrára tolni; mindamellett Révai Miklóst nevezték ki, kit 1802. aug. 16-án iktatták be egyetemi tanárnak. 1799. készült Révai Antiquitates Hungaricae czimü munkája, mely már 1803-ban Elaboratior grammatica Hungarica-jának I. kötetével együtt egy időben látott napvilágot. E müvek örök tanubizonysága, hogy a történeti módszert Révai teremtette meg, hogy a történeti nyelvtudománynak Révai az alapitója. Ilyen epochalis tudós foglalta tehát el 1802-ben a magyar nyelv és irodalom egyetemi tanszékét. Azt hinné az ember, hogy ime az egész világ összes egyetemei közül a budapesti egyetemen hirdették legelőször a valódi nyelvtudomány igéit. Nagyon csalódik, a ki azt képzeli. Révai ugy járt egyetemünkön, mint Michelangelo Az ember tragédiájában. Nem mint mester, hanem mint mesterember, nem mint alkotó szellem, hanem mint egyszerü munkás volt kénytelen az eléje szabott teendőnek megfelelni. Miután már 3 évig volt uj állásában, igy panaszolja el ezt a nyomoruságot Somogyinak, az ő kegyelmes pártfogójának szánt levelében: «Valamint elejéntén, ugy szeretem most is hivatalomat s gyönyörködöm benne: noha már kezdetben láttam, azóta is hova tovább, mindig tapasztaltam annak szinte a megvetésig való alacsonyságát. Mert a magyar oskola mindenütt igen rosszul áll . . . de legrosszabbul az universitásnál.» Ugyanott mondja, hogy ő az egyetemen «csaknem utolsó profeszor», más iratában megpanaszolja: . . . in ipsa Universitate Professores plerosque de veria gente collector, esse linguae Patriae osores, esse hostes Patriae. A fiatalság sem buzgólkodott. Maga Révai mondja, hogy alig van hallgatója. Révai halála után *Czinke* Ferencz lett a magyar nyelv és irodalom, utóbb még a tiszti irásmód tanára. 1808—1830-ig, huszonkét álló esztendeig müködött egyetemünkön. Ezt a magyar nyelvészet történelme nagy csapásnak hirdeti. Ugyanabban az évben, mikor Czinke Ferencz egyetemi tanár lett, *Horvát* István, 1808 november 15-én 500 forint évi fizetéssel az egyetem elnöki jegyzőjévé nevezteteti ki s az egyetemi tanács jegyzőségét is magára vállalta, melyet 1837 márczius 14-ig minden jutalom nélkül teljesitett. Tanárnak 1823 november 1-én került az egyetemre: az oklevél-, nemzetség-, pecsét- és czimertudomány előadására. 1830 május 1-én végre beteljesült régi vágya: kinevezték a magyar nyelv és irodalom és tollvezetés (stilus curialis) helyettes, 1837 február 1-én pedig rendes tanárává. Akármicsoda panasza van is a nyelvészetnek Horvát István ellen, megdönthetetlen igazság, hogy maradandó érdemei vannak hazánk történetében. Horvát István nyelvészkedése mindenáron azt akarta bizonyitani, hogy a magyar a legősibb nyelv nemcsak a legkülönbözőbb régi népekkel rokonit ben nünket, hanem még a paradicsomban is magyar neve ket hall.

Áttérek most arra a nevezetes időpontra, mikor egye temünk valóságos egyetemmé vált, mikor a nyelvtudomány és filologia először hallatta szavát főiskolánk tudományos mühelyében. Az egyetemi tipusok közül a német a legtökéletesebb. Valamint az osztrák, svájczi németalföldi s orosz egyetemeknek, ugy a miénknek is ez szolgált reorganizáczójának alapjául. Azokat a német országi vezéreszméket az 1848-iki törvényhozás is magáévá tette, mikor XIX. czikkelyében egyetemünket egyenesen a közoktatásügyi miniszter alá rendelte, az egyetem függetlenségét és autonómiáját s egyszersmind a tanitás és tanulás szabadságát törvénybe iktatta. A reorganizáczió azonban már csak az abszolut osztrák kormány hajtotta végre, természetesen nem a 48-iki törvény miatt, melyet semmisnek tekintett, hanem a Thun-féle rendszer alapján, mely az osztrák tanügy ujjászületését idézte elő. A Thun-féle rendszer nemcsak az osztrák egyetemekre, hanem a mi egyetemünkre nézve is korszakalkotó. Ez a rendszer emelte bölcsészeti karunkat előbbi alárendeltségéből főiskolai polczra. Az ötvenes évek, melyekben az az üdvös reform megindult, politikai tekintetben nemzeti életünk leggyászosabb évei közé tartoznak. Az abszolut kormány azt a nagyszabásu, helyes elveken alapuló iskolai rendszert minálunk ugy alkalmazta, hogy a nemzet elem helyett a germanizáczió oltotta beléje. De vala mint a mult században II. József császár alatt, ugy a jelen században a Bach-korszak alatt a germanizáczió kudarczot vallott. Megtanultuk a német nyelvet, de a magyarról le nem mondtunk. Ez az ünnepi alkalom legméltóbb arra, hogy egy férfiu emlékét ezennel megujitsam, s hálámat, melylyel neki különösen én, mint volt tanitványa tartozom, e diszes helyen nyilvánosan is lerójam F. férfiu *Halder* Konrád.

Halder a Bregenztől pár órányira fekvő Langen helységben, alacsony parasztkunyhóban született. Mikor szegény parasztfiu már dologtehetős lett, szőlőkaróka vágott az algäui erdőben. Hogy később milyen férfiuvá vált, azt egyesegyedül saját ösztönének és lelki erejének köszönhette. Ő lett az összehasonlító nyelvészetnek egyik jeles buvára. Ő fedezte fel egyebek közt azt a törvényt mely a tulajdonképeni alemann és sváb nyelvjárás közti határvonalat jelzi. Kár, hogy ebbeli tanulmányait soha sem ért reá rendszerbe foglalni Miksa bajor herczeg gyermekei mellé nevelőnek és tanitónak hitták. Örökké emlékezetes ránk nézve, hogy felejthetetlen *királynénkat* még mint fiatal leánykát Halder részesitette az első oktatásban. Gróf Kunn Géza, ki legelső tanitványa volt, azt irja nekem, hogy igenis ő volt diecsőült királynénknak még leánykorában a tudományokban s nem ugyan a magyar nyelvben, de az

Komáromvár feladása.

Komárom vára volt az utolsó reménycsillaga az ellenségtől ellepett hazának. A szabadság lángja, mely Világosnál fojtó és könyeket facsaró füstfelhővé vált, itt még egyszer fellobogott s az egész Dunántult ujabb lelkesedésre s áldozatkészségre gyulasztotta. Klapka augusztus 3-án báró Csorich altábornagy körülzáró seregét Mosonyig üzte s másfélmillió hadizsákmányt ejtve, a nép éljenzése viharzugása s a nők virágesője közt vonult be győzelemmel koszoruzott seregével Győrbe.

A tábornok törzskarával a „Fehér bárány“-ba szállt, a hol az Egressy Béni igazgatása és Doppler Károly karnagy vezénylete alatt álló 8-ik hadtest zenekara játszotta a lelkesitő csataindulókat, opera részleteket és harcz dicsőségről zengő népdalokat. Tengernyi nép hallgatta a győzelmi tort ülő tisztek vigadását s a lelkesedés olyan fokra hágott, hogy nap-nap után százával jöttek a vidékről az ősz családapák és serdülő ifjak fölesküdni a diadalmas honvédzászlók alá. Győr városa uj fekete csákóval látta el a Württemberg-huszár-ezredet s kifogyhatatlan volt a pihenő vitézek szives látásában.

Klapka ekkor Stajerországot és Bécset is felverhette volna, mint 1707-ben Antal ur (gróf Esterházy Antal) és Joltevő János (Vak Bottyán) kuruez-generalisok. De előbb be akarta várni a déli harctérről érkező hireket s csak augusztus 11-én határozta el magát, hogy a csallóközi hadosztályival kiszoritja az osztrakot Mosonyból, maga pedig 10 zászlóaljjal, 6 század huszárral és 30 ágyuval, még mielőtt az osztrákok észrevehetnék a cselt, Stajerországba tör. Ez a beütés a legnagyobb rémületet keltette volna Bécsben s a kamarilla, mely most masodszor futott volna esze nélkül Olmützbe, nem az aradi és ujépületi hóhérkötéleket sodorgatta volna, hanem aranyhidat épit a béke gyors megkötésére. Az indulás estére volt kitüzve s délelőtt zenés tabori mise, majd diszszemle volt, a melyen a vitézek arczáról babérmező harczvágy és csatak tüzében megedzett lelkesedés sugarzott.

Klapka törzstiszti karának lakomát adott, a melyen Egressy és Doppler zenekara játszotta a Kossuth- és Klapka-indulókat. Csengtek a poharak, örömtől lángoltak az arczok, elitélték a haza szabadságát s mindenki ott látta már a mámor tüzrózsáitól kigyuló homlokokon az ujabb győzelmek babérát.

Ekkor csendesen megnyilik az ajtó s kopott paraszt ruhában egy sápadt ember lép be. Klapkát félrehivatja s elmondja, hogy ő *Almássy* Pál, a képviselőház elnöke s csak menekülése közben tért be hozzá, mert szerinte mindenben elveszett. Nagy Sándort Debreczennél, Dembinszkit Szegednél és Szőregnél verték meg. Haynau most már nagyobb sereget küldhet Komárom ellen s Jablonovszki hadosztálya már Pesten van, hogy az előnyomuló Nugent gróffal egyesüljön. Klapkára megrendítő hatással volt e gyászos események közlése. De csapatparancsnokai előtt eltitkolta a hióbhireket, a zene tovább zengett, a poharak tovább csengtek s a törzstisztek feltüzelt képzelete most is rózsákkal hintette be a nemzet jövőjét.

Hanem annál nyomasztóbban hatott rájuk másnap, a mikor előnyomulás helyett visszavonulásra kaptak parancsot. A győri nép, mely Klapka felhivására ezreket adott kölcsön a pénzben megszorult seregnek, könyezve, szivében borus sejtelmekkel kiserte a határig a távozó honvédeket.

Klapka mind összébb vonta dandárait a vár körül, a néhány nap alatt érkezett 6000 ujoncot s Noszlopy Gáspár 3000 guerillaját gyorsan fölfegyverezte s a fegyvergyár kétszeres munkaerővel dolgozott, hogy a nemzet utolsó reményéhez elkészülhessen a kétségbeesett védelemre. A haditanács a pénzszükség tedezesére a kormánytól nyert felhatalmazásnál fogva 2 és 10 forintos pénzutalványok kibocsátását rendelte el s a lemezek készitését Szeremleyre bizta.

Klapka augusztus 18-án ép rendeleteket adott ki táborkari főnökének. Szillányi alezredesnek, a mikor a Győrből megérkezett kém a „Presburger Zeitung“ egy példányát nyujtá át Klapkának.

A vezér feszült kivancsisággal kezdte olvasni, de egyszerre csak elhalványodott s a lapot kiejté kezéből. Rögtön visszavonult szobájába s a ki még pár nap előtt oly fényes álmokat szött a hadiszerencse megváltozásáról, most tenyerébe temetve az arczát, gyermekként zokogott.

Ezek a könyek voltak a nemzet gyászos sorsának megpecsétlői. Az emlitett lap hire a következő volt:

„A pozsonyi katonai kerületi főparancsnoksághoz Bécsből épen most érkezett a következő tudósitás: Marburgból reggel ez a távirat érkezett: Haynau táborszernagy futár által, ki a mai esti vonattal érkezik Schönbrunnba, tudatja ő felségével a császárral, hogy f. hó 13-án Világosnál a lázadók főnöke, Görgei, serege nagy részével, 30—40.000 emberrel, föltétlenül letette a fegyvert. Pozsony, 1849. aug. 17.“

Szillányi a vezér szobájába nyitva, öt még mindig a pamlagon ülve és könyezve találta. Neki és a kémnek a legszigorubb titoktartást parancsolta s a pozsonyi lapot elégette. De a világosi katasztrófát igy sem lehetett eltitkolni. Csapatostul érkeztek a poros, rongyos huszárok és gyalogosok a várba. A világosi temetésről jöttek, magukkal hozva a gyászt, a reménytelenséget, a szabadság fejfájának az egész hazán elnyuló árnyékát.

Klapka a czernirozó sereg megérkezte előtt Nugentre akart döntő csapást mérni, de most már e borzasztó hir leverő hatását kellett ellensulyoznia s a legszigorubb fegyelemmel fentartania a sereg jó szellemét.

Az első osztrák táborkövet augusztus 19-én jött Klapkához, Liebler tábornok lepecsételt levelével, melyhez mellékelve volt Haynaunak aug. 18-án Temesvárról kibocsátott kiáltványa, a mely igy kezdődött: „A diadalmas cs. kir. fegyverek legyőzték a magyar forradalom ezerfejü hidráját, a pártütők főserege, *legjobb* vezérük, Görgei alatt feltétlenül megadta magát, Arad várát a cs. kir. katonaság tegnap ismét megszállta, s a pártütő sereg elszakadozott részei, melyek elvakultságukban végkisérletet tesznek a harczot folytatni, szüntelen üldöztetnek, megadásra szorittatnak, vagy megsemmisittetnek.“

Liebler felszólitotta Klapkát, hogy a várföladás föltételeit közölje vele s ő hadtestparancsnoka utján a császár elé terjeszti. A haditanács a hióbhireket koholtaknak s az ellenség fogásának tartotta s a válasz rövid s elutasitó volt.

Augusztus 19-én gróf Alcaini cs. alezredes és Inokov a császár hadsegéde jelentek meg s az előbbi a feltétlen megadásra szólitotta fel, mig Inokov feltünő nyomatékkal hangsulyozta, hogy Görgei gróf Rüdiger előtt tette le a fegyvert s kövesse példáját Klapka is, mert addig ki nem vonul az országból az orosz sereg s az osztrák császár se gyakorolhatja ezerek fölött kegyelmezési jogát. Klapka kijelentette, hogy a haditanács megkérdezése nélkül semmit sem tehet s a várnak feltételek nélküli feladásáról szó sem lehet.

Gróf Alcaini azt felelte, hogy tudassa most a feltételeket, gróf Gyulay hadügyminiszter most táborukban van és azokat közölni fogja a császárral. Inokov ellenben két heti fegyverszünetet ajánlott, hogy ezalatt Klapka követeket küldhessen Aradra és Nagy-Váradra s azok utján győződjék meg a fegyverletétel valóságáról.

Ez ajánlatot Klapka elfogadta s gróf Zichy Ottó alezredes és Szillányi táborkari főnök két parlamentairrel még az nap este az osztrákok ácsi főhadiszállására mentek, a hol gróf Gyulay és Csorich altábornagy fogadták őket s a fegyverszünetet augusztus 21-én meg is kötötték. Augusztus 26-án Aniczkov ezredes, Paskiewits tábornagy hadsegéde, és Jungbauer alezredes, osztrák táborkari főnök, jelentek meg Komáromban s átnyujtották Klapkának Görgei levelét, melyben értesiti a fegyverletételről s ezzel végzi: *Fontold meg mit tehetsz és mit kelljen tenned.*

A komor kedélyü Klapkát az ismert előzmények után ez a levél már meg nem rendithette. A két táborkövet tanácsára, hogy feltételek nélkül adja föl a várat, nyugodtan igy felelt: „Eltekintve attól, hogy a feltétlen feladásról soha még csak szó sem lehet, a kiküldött biztosok visszaérkezése előtt semmi tárgyalásba se bocsátkozhatnak.“

A várőrség szelleme a fájdalom első hullámverseinek lecsillapulta után ismét kitünő volt. A négy ujoncz-zászlóaljat folytonosan gyakorolták a fegyverforgatásban s a komáromi nép férfias magatartására nagyon jó hatással voltak a Friebeisz István által szerkesztett „Komáromi Lapok“ hazafias tüztől áradó czikkei, a mikben „a vár gyáva feladása ellen“ a legnagyobb erélylyel sikra szállt.

Ki lehetne a második Zrinyi? czimü czikkében igy buzditá Klapkát Zrinyi példájával: „Emlékezzék Komárom Szigetvárra és emlékezni fog Klapka a szigetvári hős Zrinyire. Gyászos volt Zrinyi végsorsa, de azért örökké él a nemzet ajkán, él szivében s élni fog, mig a történetek lapjait az idő egy rántással le nem törli. Haljon meg mindenki e várban a magyar nemzet ősi dicsőségeért, haljon meg a hirnévért, melyet az ujabb korban Európa előtt szerzett, vagy a ki halni nem akar, tegye le fegyverét s távozzék. Áll Komárom s Klapka a haza második Zrinyije lehet, s hisszük, ha kell, lesz is.“

A Nagyváradra küldött biztosok, Thaly Zsigmond alezredes és Katona Zsigmond komáromi fakereskedő, augusztus végén tértek vissza Ruttkay ezredessel, a ki Görgeit is meglátogatta. A diktátor buskomor volt s azt izentette Klapkának, hogy legyen *óvatos*. A biztosok a tábornokok bebörtönzéséről s nehány kivégzésről adtak hirt s Görgei nehány besorozott tisztjének eme lesujtó kijelentéséről: Az istenért, *okuljanak az ő példájukon és sohase bizzanak az osztrákban semmiféle tekintetben és körülmények között.*

Haynau nem engedte a biztosokat Pétervárad felé, mert akkor az még Kiss Pál tábornok alatt tartotta magát s ebből a biztosok azt következtették, hogy a délvidéken még nincs veszve minden.

Mikor Pestre értek, százával ostromolta őket a nép ezzel a csüggeteg kérdéssel: „van-e még remény.“ Sok férfi és nő arczán könyek peregtek végig s mindnyájan arra kérték őket, hogy álljanak helyt halálig s inkább temetkezzenek a vár romjai alá, semhogy a gyalázat pellengérét dobják szemfedőnek a szabadság ravatalára.

A követek visszatérte után, szeptember 1-én, ujra haditanácsot tartott Klapka, melyen az ő elnöklete alatt részt vettek: Ujházy kormánybiztos, Kászonyi, Assermann, Szillányi, Bátori, Schiler Bódog, hat osztályparancsnok: gróf Esterházy, Horváth, Janik, Kosztolányi, Rakovszky, gróf Zichy, Jungvirth és Krivácsy tüzérezredesek. Thaly váreröditési igazgató s Prágay mint jegyző.

Felolvasták Haynau felszólitását, melynek végsorai a következők voltak: . . . „Komolyan felszólitom tehát, hogy a körülzáró sereg parancsnokának, báró Csorich altábornagynak, *azonnal* adja fel a várat, ha nem akarja magát a legsulyosabb felelősségnek kitenni, melyet az átadás minden halogatása az ön fejére halmoz.“

Klapka a feltételek melletti átadás mellett volt, az ellenzék vezérei, Thaly és Ujházy pedig a végsőig való kitartás mellett szálltak sikra. Hosszu és elkeseredett szóharcz után *két szótöbbséggel* olyan várfeladási feltételeket fogadott el, mely általános kegyelmet biztositott volna az egész nemzetnek, a magyar kormány által kibocsátott papirpénz értékesitését s a várőrségnek katonai diszszel való elvonulását. Szillányi 11-ik pontnak még ezt a záradékot tette hozzá: „Ezen feladási feltételek ratifikáczióját ő felsége az osztrák császár által.“

Ha e feltételek nem teljesittetnének, ünnepélyesen kinyilatkoztatja a várőrség, hogy ezen megvihatatlan erősséget az utolsó emberig védeni fogja s további egyezkedésekbe nem bocsátkozik többé.

Ezt erélyes hangu levélben küldte meg Klapka Csorich altábornagynak, szemére hányva, hogy a béke pálmája helyett vérpadokat állitanak fel, a mik épen nem alkalmasak a kedélyeket a várátadására hajlandóbbá tenni. Haynau ujabb levelében már Klapka személyét illetőleg nagyleleküsegéről biztositotta őt.

angol nyelvben tanitója s rendkivül magasztalólag szólt róla. Thomas György azt mondja, hogy Erzsébet herczegnő, utóbb Ausztria császárnéja, tőle nyerte az első oktatást s hogy Halder, mihelyt Magyarországba került, hihetetlen rövid idő alatt hatalmába ejtette a honi nyelvet s maga mutatta meg a magyaroknak, hogyan kell anyanyelvüket grammatikailag szabatosan magyarázni. Halder 1852-ben jött mint a classica-philogia legelső tanára egyetemünkre. Halder alig öt évig volt egyetemi tanár. Eleinte egyetlen egy hallgatója sem akadt. Később is alig egynéhányan hallgattuk. Gróf Kunn Géza volt az első, ki nála jelentkezett s lehetővé tette neki, hogy egyetemi müködését végre valahára megkezdhesse. A következő években, mikor én s még egy-két tanárjelölt kerültünk az egyetemre, már pluralisban emlegethette hallgatóinak a számát. Haldertól hallottuk legelőször egyetemünkön a valódi nyelvtudomány igéit, Halder ismertetett meg legelőször a filológia mivoltával. Német létére ő tanitott arra, hogy kell a klasszikus tanulmányokat a magyar javára értékesiteni, hogy kell a tudományos módszert a magyarra alkalmazni s magyar filologiát teremteni.

Az abszolut kormány idejében Halder oldala mellett még *Télfy* Iván képviselte a klasszika filologiát. Egész életén át sohasem szünt meg az uj görög irodalom ismeretét hazánkban terjeszteni, ugy hogy Ábel Jenő méltán igy nyilatkozhatott egyik birálatában: «Nem hiszem, hogy volna Görögországon kivül ország, a hol az uj görög irodalom összes termékeit oly hosszu idő óta s oly kimeritően ismertetnék, mint ezt nálunk Télfy teszi.»

A magyar nyelv és irodalom 1861-ben *Toldy* Ferencz kezébe került, ki 1850—1864-ig mint docent az eszthetikát és egyetemes irodalmat adta volt elő. 1875-ben történt halála után tanszékét ketté választottuk. Azóta van egyetemünkön külön magyar irodalmi tanszék, melyen 1876 óta Gyulai Pál hirdeti legjelesebb iróink érdemeit, azóta külön magyar nyelvtudományi tanszék. 1862-ben került Riedl Szende egyetemünk docensei közé. Ő volt az első, a ki nálunk az összehasonlitó nyelvészetről, mint magántanár rendszeres kollégiumot tartott s a ki a finn-ugor nyelvészet akkori eredményeinek alapján magyar nyelvtant irt. Halála után *Heinrich* Gusztáv került e fontos tanszékre. A román nyelv és irodalomnak 1862 óta van rendszeresitett tanszéke egyetemünkön. *Román* Sándor volt az első, ki azt 1862—1877-ig mint rendkivüli, 1880-tól haláláig mint rendes tanár betöltötte. A keleti nyelvek hires képviselője *Vámbéry* Ármin 1865 óta müködik egyetemünkön. 1865-ben lett e nyelvek tanitója, 1868-ban rendkivüli, 1870-ben rendes tanára. Még megemlitem, hogy a provizórium ideje alatt az angol nyelvet 1862—1886-ig *Egan* James, a francziát *Colland* Károly, az olaszt *Messi* Antal tanitotta.

Ime eljutottunk a jelen korszakhoz, melyet a fenkölt szellemü báró Eötvös József epochalis minisztersége inaugurált. A nyelvtudománynak és philologiának majdnem valamennyi tanszéke alkotmányos éránkban rendszeresittetett. Ma már, valamint az indogermán, ugy az uralaltáji összehasonlitó nyelvészetnek s valamint a magyar nyelvtudománynak, ugy a magyar irodalomnak is önálló tanszéke van. Az uralaltáji nyelvészetet *Budenz* József inaugurálta 1868-ban, mint magándocens, 1872-ben rendszeresitettek számára tanszéket, melyen 1872—1892 ig mint rendes tanár epochalis tevékenységet fejtett ki s jelentékeny iskolát alkotott. Utóda dr. *Szinnyei* József. A magyar nyelvtudomány tanszékét, melyet 1875-ben rendszeresitettünk, dr. *Simonyi* Zsigmond 1885—1889-ig mint rendkivüli, 1889 óta mint rendes tanár tölti be. A magyar irodalom tanszékén dr. *Gyulai* Pál Toldy Ferencz utóda.

1874-ben ért engem az a kitüntető szerencse, hogy dicsőült Trefort Ágost ad personam külön tanszéket állitott számomra.

Szepesi halála után megint csak két kathedrája volt a classica philologiának, mig 1880-ban sikerült legkiválóbb tanitványunk, *Ábel* Jenő számára rendkivül tanárságot kieszközölni. Ábel utóda dr. *Hegedüs* István. A jelenlegi 3-ik klaszika filologiai tanszék 1895-ben rendszeresittetett. Rendes tanára dr. *Petz* Vilmos. A klaszika filologiának három képviselőjén kivül van még egy czimzetes rendkivüli tanára: dr. *Némethy* Géza, ki a latin filologiából, s három magándocense, ugymint dr. *Kassai* Gusztáv, ki a latin stilus és eloquentiából, dr. *Vári* Rezső, ki a bevezető és segéddiszciplinákból és dr. *Cserép* József, ki a római irodalomból tart előadásokat.

Mint magándocensek még a következők müködtek valamikor egyetemünkön: *Bartal* Antal, *Szamosi* János, *Hóman* Ottó, *Haberern* Jonathán, *Ring* Mihály, *Bászel* Aurél, *Kont* Ignácz és *Csengeri* János. A klasszika és modern filologiának alaposabb müvelésére alapittatott 1887 ben a klasszika és a modern filologiai szeminárium. A német nyelv és irodalom r. tanára: dr. *Heinrich* Gusztáv. 1896 óta a német nyelvészet külön is van képviselve. Rendkivüli tanára: dr. *Petz* Gedeon. A szláv nyelvészet és irodalom r. tanára: dr. *Asbóth* Oszkár. A horvát nyelv és irodalom külön is van képviselve. Rendkivüli tanára: dr. *Margalits* Ede. A franczia nyelv és irodalom r. tanára: dr. *Becker* Fülöp Ágost. A román nyelv és irodalom r. *Ciocán* János, magántanára: dr. *Alexics* György. A keleti nyelvek és irodalmak r. tanára: *Vámbéry* Ármin. A török nyelv és irodalom magántanára: dr. *Kunos* Ignácz, a perzsa nyelv és irodalomé: dr. *Kégl* Sándor. A sémi nyelvek r. tanára: dr. *Hatala* Péter. A sémi filologia czimz. ny. r. tanára: dr. *Goldziher* Ignácz. (A hittudományi karon dr. *Kanyurszky* György, az arabs, syr és chald nyelvek r. tanára.) Végre megemlitem, hogy *Bálint* Gábor, jelenleg kolozsvári tanár, 1875-ben mint magándocens a mongolmandzsa nyelvet ismertette, s hogy az asszirologiának és aegiptologiának is akadt legujabban képviselője dr. *Mahler* Edében, kit tavaly habilitáltunk magándocensnek. Hogy a bölcsészeti kar 1780-tól 1895 ig milyen irodalmi munkásságot fejtett ki, bibliografiailag bemutatja az az emlékkönyv, melyet a kar megbizásából, ezredévi nemzeti ünnepünk emlékére, Horvath Ignacz, m. n. muzeumi segédőr szerkesztett. Ime a nyelvtudomány és filologia egyetemünkön való történetének s jelen állapotának rövid ismertetése.

Nemzetünk érdekében álló jogos követelésnek tartom, hogy azok a külföldön müködő tudósok, kik hazánkfiai, kik a mi tanitványaink voltak, kik a mi ösztöndijainkat élvezték, kiknek a mi támogatásunkkal sikerült külföldön olyan szakemberekké válniok, hogy ott egyetemi tanárságra méltatták, hogy azok megint haza kerüljenek s a tudományt minálunk, a mi kulturánk előmozditására szolgálják. Mint a bölcsészeti kar tagja csakis azokat emlitem, kiket e karba valóknak ismerek: *Weinek* Lászlót és *Stein* Aurélt. Egyetemünk már megtette mind a két tudósra nézve a kellő lépéseket. A siker most csak attól függ, hogy a magas kormány bölcs intézkedéséhez a törvényhozás, mely a nemzet tudományos érdekeinek előmozditásában a takarékoskodást sohasem tartja helyénvalónak, mikor birja a szükséges költségeket megszavazni.

Végül *Fröhlich* Izidor bölcsészetkari dékán tartotta meg megnyitó beszédét, melyet az ifjusághoz intézett, kérve őket, hogy ragaszkodjanak az élet minden körülményei között az *igazsághoz*, annak teljes nyilt kimondásához és cselekedjenek mindig az igazság szavai szerint. Beszédét igy fejezte be: «A magasztos kötelességtudás és kötelességteljesités, melyre hazánk dicső multja oly sok tündöklő példát mutat, legyen a mi életünknek is vezércsillaga.» Lelkes éljenzés, taps zugott fel e szavakra, mire az egyetemi tanév ünnepélyes megnyitása véget ért.

EGYHÁZ.

Az első mise. *Hock* János orsz. képviselő s az uj kőbányai plébános tegnap mondta első miséjét és egyházi szónoklatát a kőbányai plébániai templomban. Szónoklatában a lelkipásztornak a hivő közönséghez való viszonyáról beszélt, a legelső helyről, a szószékről üdvözölvén hiveit, a kik őt a bizalommal előre is megtisztelték. Az uj plébános megjegyezte a többi közt azt is, hogy ezuttal még nem hivatalos szószékfoglaló beszédet mond, csak hiveit akarja szemtől szembe látni azon a diszes helyen, a hol minden törekvése arra fog irányulni, hogy hiveinek lelki vezére legyen és az ő örök üdvösségük érdekében munkálkodhassék. A beszéd után mondta első miséjét az uj plébános, mise után pedig látogatásokat tett. Ebéden *Böschat* helyettes adminisztrátor vendége volt, a ki tudvalevőleg a plébános-választásnál ellenjelöltje volt. Böschat vendégszeretete és Hocknak készséges megjelenése a kőbányai hivő közönség körében kellemes hatást előidéző tüntetése volt annak, hogy a plébános-választás és az azzal kapcsolatos korteskedések a szives és barátságos jó viszonyt nem ronthatták meg.

A budapesti uj unitárius lelkész. Az unitáriusok Kohàry-utczai templomában vasárnap délelőtt iktatta be *Ferencz* József unitárius püspök a budapesti egyházgyülekezet uj lelkészét, *Józan* Miklóst. A vasárnapi beszédet már az uj lelkész tartotta, a ki jeles szónoknak bizonyult. Azután rövid beszédben kifejtette, mily uton akar haladni uj tisztében, hogyan akarja betölteni hivatását a szószéken, hiveinek egyéb egyházi dolgaiban és a társadalomban, s kérte müködésére az Isten áldását s a hivek jóindulatát. Helyét utóbb a szószéken *Ferencz* József püspök foglalta el, a ki szép beszédben vázolta, mi a kötelezettsége a papnak gyülekezetével szemben, s a gyülekezetnek lelkészével szemben. Majd a fiatal paphoz fordulva, jó tanácsokkal látta el őt. A beiktatásnál jelen voltak: *Bedő* Albert volt államtitkár, dr. *Székely* Ferencz kuriai biró főgondnok, *Mikó* Miklós kuriai biró, *Kozma* Gyula iskolai igazgató, *Borbély* Sándor a váczi siketnéma-intézet igazgatója, *Chester* Frank éjszak-amerikai főkonzul és a hivek nagy számban. A beiktatás után *Székely* Ferencz elnöklésével rövid közgyülés volt, melyen a számadásokat s egyéb lelkészi teendőket átadták az uj papnak.

Az erdélyi ev. egyház szubvencziója. *Nagyszebenből* jelentik, hogy az erdélyi ág. hitv. ev. országos egyház X. közgyülése augusztus 14-én az állami szubvenczió megadását és felemelését kérte a közoktatásügyi minisztertől. Erre a beadványra az országos konzisztóriumhoz leirat érkezett, a mely szerint a kormány nem adhat olyan rendkivüli segélyt, a melyről az 1898: XIV. t.-czikk nem intézkedik. A kormány egyben azt a kérdést intézte a konzisztóriumhoz, vajjon kérték-e evangelikus lelkészek az jövedelmüknek az államkincstárból való kiegészitését. A konzisztórium azt válaszolta, hogy a lelkészek ezt nem kérték és hogy az állami támogatást nem a lelkészek jövedelmének kiegészitésére, hanem más fontos egyházi feladatok teljesitésére kérte. A miniszter erre ujra elutasitotta a kérelmet azzal a megokolással, hogy az 1899-iki állami költségvetésben a kért támogatásra nincs fedezet és a pénzügyi helyzet nem engedi meg, hogy a kormány mostanra vagy a közel jövőre rendkivüli támogatást helyezzen kilátásba.

VIDÉK.

* **Nagy botrányok egy közgyülésen.** A maga nemében egyedül álló az a botrány, mely tegnap a szabadkai városi közgyülésen megtörtént. Nem kevesebb történt, mint az, hogy *Mammusich* Ágoston városi bizottsági tag a *közgyülés szine előtt le akarta lőni a város polgármesterét Mammusich* Lázárt. E példátlan botrányos közgyülésről következőket irja szabadkai tudósitónk: Rendes havi közgyülésre gyültek egybe a szabadkai városatyák (a nép nyelvén szólva: *obtyinárok*) a régi patriarchalis időkből maradt *Pest*-szálló nagytermébe. Mintha csak sejtették volna, hogy nagy vihar lesz, mert igen nagy, majdnem teles számban jelentek meg. A közgyülésen *Schmaus* Endre főispán elnökölt. Éppen letárgyalták a tanács ama javaslatát, hogy a szabadságharcz derék nesztorának, a Szabadkán élő 100 éves Semsey Tamás 48-as honvédszázadosnak, életfogytiglan havi 10 frt segélyt juttatnak: midőn belépett az ajtón az egykori hires népvezér: *Mamussich* Ágó ügyvéd. Mindenkinek feltünt a ritka vendég, mert már több mint négy éve, hogy a polgármesternek eme legelkeseredettebb ellensége (különben pedig unokafivére), nem jelent meg egy közgyülésen sem. Az ellenzéki tábor tüntető éljenzéssel fogadta. Alig foglalta el helyét, már is szólásra jelentkezett. Mamussich Ágó erélyes hangon követelte a polgármestertől, hogy itt, a közgyülés szine előtt számoljon el a félmilliós kölcsönnel, mert a polgármester visszaélést követett el. A polgármester beismerte, hogy a könyvek rendetlenül vezettetnek, de azért a város vagyonát szabály szerint kezeli. *Mamussich* Ágoston erélyes hangon szemére lobbantja a polgármesternek, hogy sok ezrekre menő kiadásokat tesz közgyülési jóváhagyás nélkül, a mint azt a helyben megjelenő «Népszava» hüen ismertette. Epés kijelentésekkel füszerezett beszédére óriási zaj és lárma keletkezett, ugyannyira, hogy az elnöklő főispán alig volt képes némi csendet csinálni. A zaj és lárma ujból kitört, midőn a polgármester oda kiáltott Mamussich városi képviselőnek: «*Ki kell pusztitani az ilyen gonosz lelkületü embert, mint a milyen ön. Ön gyáva gazember!* E kijelentésre iszonyu dühhel ugrott fel Mamussich Ágoston és visszakiáltotta: *Ön gazember és csaló!* Az elnöklő főispán erős hangon utasitja rendre a gorombáskodó rokonokat; de a polgármester csak nem hagyja magát. Halálsápadtan, reszkető hangon rákiáltja teli torokkal: «*Azt hiszi ön, hogy itt betyárok ülnek?*» S indulata annyira elragadta, hogy felugrott a zöld asztaltól, még mielőtt megakadályozni lehetett volna *vasbotjával* Mamussich Agó képviselő felé rohan és fejére akar suhintani. Szerencsére a körülötte állok felfogták az ütést; de a nem kevésbbé dühös Mamussich Agoston sem akart adós maradni; *hirtelen kirántotta töltött revolverét, s már már megtörténik a rettenetes katasztrófa, ha kezéből az utolsó pillanatban ki nem üti sógora dr. Vojnics József és Izslay Mátyás rendőrkapitány a revolvert.* Magából kikelve kiáltotta: *Lelövöm a gazembert, mint a kutyát!* Egyszerre négy rendőr rohan be, hogy a dühös képviselőt megfékezzék, de rajongó pártja nem engedi őket vezérükhöz közel. Az elnöklő főispán a közgyülést felfüggesztette és eltávozott. Délben ujból megnyilt a gyülés, midőn a főispán felhivja Vojnich Máté tiszti főügyészt a tett csendzavarás ellen széksértési kereset inditására. Az ügyet — mint értesülünk — a lovagiasság terére terelik.

* **Képviselő-választók fuvardijai.** A belügyminiszter tudvalevőleg rendeletet bocsátott ki, a mely szerint az összes vármegyékben meg kell állapitani, a képviselő-választókerületekre vonatkozólag, a választóknak kilométer szerint való fuvar-illetményeit. *Beniczky* Lajos pestmegyei alispán, október hónap 4-ikére hivta össze a vármegyei összes országgyülési képviselőket, hogy velük együtt állitsa össze a fuvardij-táblázatot.

* **Debreczen város virilistái.** Most, hogy a virilista bizottsági tagok jövő évi névjegyzékét összeállitják, kitünt, hogy Debreczenben 190 olyan birtokos és jogi személy van, a kiknek állami adójuk meghaladja a 200 frtot. Csupán 1000 frton felül is 32-en adóznak. Legelső adófizető a város után, a melynek adója meghaladja a 60.000 frtot, özv. Steinfeld Mihályné 11.239 frt 83 krral. Utána következnek: Hartstein Péter 5329, Tisza Kálmánné 3688.04, Lesztina Lajos 2717, Vécsey Zoltán 2414, Simonffy Imre polgármester 2181, Rickl Géza 1968, Áron Miksa 1789, id. Csanak József 1758, Kövesdi János 1698, Jámbor Ferencz 1655, Kaszanyiczky Endre 1531, Weidinger Károly 1490, báró Podmaniczky Gézáné 1416, Kardos László 1414, Dragota Miklós 1411, Reichmann Ármin 1404, Biedermann József 1237, ifj. Csanak József 1147, Horváth István 1075, Györffy Aladár 1074, Őry Mihály 1062, Fried Emil 1061, Berger Jenő 1053, Bányai István 1044, Falk Lajos 1027, Koszorus Lajos 1024, dr. Ujfalussy József 1007 frtot.

UJDONSÁGOK.

— okt. 2.

— *Személyi hirek.* *Ferencz Szalvátor* főherczeg Walseeből Bécsbe érkezett. — *Lipót* bajor herczeg Budapestről Bécsbe érkezett. — *Gonda* Béla miniszteri osztálytanácsos tegnap Fiuméba utazott.

—

Október 6.

A székesfővárosi tanács elhatározta, hogy a félszázados évfordulóra feldiszitteti gróf *Batthyány* Lajos mauzoleumát. A tanács az Entreprise intézetet bizta meg a diszitéssel, melynek emberei már holnap hozzáfognak a munkálatokhoz. A falakat gyászlepellel boritják, a mauzoleum négy sarkán kandelábereket helyeznek el, a lépcsőfeljáratot és az emléktáblákat pedig délszaki növényekkel ékesitik. A többi vértanu emlékei szintén gyászpompát öltenek és a kivonulás alkalmából az Entreprise hatfogatu diszkocsija fogja a koszorukat a temetőbe szállitani.

Október 6-án az uj városháza disztermében tartandó gyászünnepélyre a rendezőség ötszáz belépőjegyet ad ki, mert annyi ülőhely van a teremben. A diszterem mellett lévő társalgóba, a karzatokra és a diszteremben levő állóhelyekre azonban szintén bocsátanak közönséget.

A bizottság kiáltványa kedden jelenik meg, melyben a polgárokat a kegyeletes gyászünnepben való részvételre szólitja fel a rendezőség. A kivonulás utvonalán lévő házak tulajdonosait szintén felszólitja a rendezőség, hogy házaikat gyászpompával ékesitsék.

Aradon hasonlóan nagyban készülődnek, hogy az országos gyászünnepély külső képét is minél impozánsabbá tegyék. A rendezőbizottság lelkes hangu felhivást intézett Arad polgaraihoz, a melyben felkérik őket, hogy házaikat gyászpompába öltöztessék. A kereskedőket és iparosokat pedig felhivják, hogy a gyászünnep napján délután egy óráig tartsák zárva az üzleteket és mühelyeket.

Az aradi 1848—49-iki honvédegyletnek a kivégzés helyén rendezendő gyászünnepélyének sorrendjét a következőkép állitották össze:

1. A vértanuk emlékszobránál végzett ünnepély után kivonulás a vesztőhelyre.
2. «Isten áld meg a magyart» ének zenekisérettel, előadják a dalárok.
3. Üdvözlő az aradi honvédegylet nevében *Simay* István elnök által.
4. Emlékbeszéd, tartja dr. *Barabás* Béla országgyülési képviselő.
5. Alkalmi költemény. Irta és szavalja *Pósa* Lajos.
6. Emlékezés a multakról, beszéd, tartja *Kossuth* Ferencz országgyülési képviselő.
7. Koszoruk elhelyezése rövid szavak kiséretében.
8. Csatadal, Petőfi Sándortól, éneklik zenekisérettel az aradi dalárok, vezényli *Szegő* Sándor.
9. Elnöki zárszó.

Kegyeletes ünnepélylyel üli meg a «Budapesti kereskedő-ifjak társulata» is az aradi gyásznap ötvenedik évfordulóját. Az ünnepélyen *Eötvös* Károly országgyülési képviselő tartja a gyászemlékbeszédet. A társulatnak egy négy tagu küldöttsége, a mely *Lohr* Gyula egyesületi titkár vezetése alatt *Nagy* Sándor, *Jäger* Gusztáv és *Komolcsa* Pál választmányi tagokból állt, tegnap tisztelgett *Eötvös* Károlynál és felkérte arra, hogy a «Budapesti kereskedő-ifjak társulata» által október 6-ikán rendezendő gyászünnepély fényét emelendő, tartsa meg az ünnepi beszédet. *Eötvös* Károly természetesen a legnagyobb örömmel vállalkozott arra, hogy a hazafias szellemü társulat ünnepélyén a nagy gyásznap jelentőségéről emlékbeszédet tartson.

A «Budapesti kereskedő-ifjak társulata» az október 6-iki ünnepélyre a következő meghivót bocsátotta ki:

«*Meghivó.* A hazaszeretet szentháromságának: a Szabadság-Testvériség-Egyenlőségnek magasztos eszméjében megdicsőült *Tizenhármunk* vértanuhalálának félszázados évfordulóján kegyeletteljes gyászünnepélyt ülünk. Október 6-án, pénteken este 9 órakor társulatunk disztermében

Eötvös Károly

országgyülési képviselő ur *gyászemlékbeszédet* tart, melyre tagtársainkat s társulatunk barátait hazafias tisztelettel meghivjuk. Budapesten, 1899. évi október 1.

Az elnökség.

—

— **Véres kardpárviadal** volt tegnap este 9 órakor a Vizy-féle vivóteremben. Ifj. *Szilágyi* Lajos, Pestvármegye közig. gyakornoka és *Noszlopy* Aladár bankhivatalnok állottak egymással szemközt. A verekedést — mely harczképtelenségig, bandázsok nélkül folyt le — becsületbirósági döntés előzte meg, a mely az országos kaszinóban hozta meg határozatát. A biróság tagjai Erdélyi Kálmán részéről, báró *Bottmer* Jenő honvédhuszár-százados és *Földváry* Mihály cs. és kir. kamarás, — Noszlopy Aladár részéről *Hoitsy* Pál és *Dienes* Márton voltak. A becsületbiróság, a mely *Doboczky* Ignácz képviselőt, cs. és kir. kamarást választotta meg elnökéül, egyhangulag hozta meg határozatát. Kimondta, hogy Erdélyi Kálmán 13-as huszár-önkéntes kötelesek fegyveres elégtételt adni Noszlopy Aladárnak, de Noszlopy *első sorban* Szilágyitól kérje az elégtételt, a mit a becsületbiróság Szilágyi részéről *feltétlenül* megadandónak mondott ki.

Az első párviadal tegnap folyt le, még pedig a második összecsapásnál Szilágyi harczképtelenségével végződött. Homlokán kezdődött a vágás — melyet a koponyacsont megsértése és az erős vérzés miatt bevarrni sem lehetett — folytatódott az orron, a melyet két öltéssel varrtak össze és bevégződött a jobb mellbimbón a hol öt öltést kapott Szilágyi. Megbizottakként lovag *Zitkovszky* Béla és *Bolemann* Vilmos — *Temple* Rezső és dr. *Pfeifer* István szerepeltek.

A sebesült állapota nagyon sulyos, annál is inkább, mivel fejsebét bevarrni még nem lehetett.

Az elkeseredett ellenfelek most harmadizben állottak fegyverrel kezükben egymással szemben. A régebbi párviadalnál Noszlopy kapott sebet a karján.

Ez ügynek a napokban a becsületbiróság határozatá következtében folytatása lesz, a mikor Noszlopy Erdélyi Kálmánnal fog ugyancsak kardra megverekedni.

— **Október elsején.** Az ujonczönkéntesek első vasárnapja. Még látni az utczákon parádézni az önkéntes őrmestereket, a kiket a tiszti vizsga sikeres kiállása után tegnap és tegnapelőtt szabadságolták, a vasárnap déli hagyományos Kossuth Lajos-utczai, váczi-utczai koronaherczeg-utczai és Andrássy-uti korzón azonban már az uj önkéntesek domináltak. Büszkén feszitenek ujdonatuj, ragyogó egyenruhájukban az uj hadfiak. Sok kis lány szeme megakad a nyalka huszárokon, bakákon, szekerészeken, a kik ma indultak a világ meghóditására. De kevesen élvezték közülök az elmult éjjel a csendes éjszakai nyugalmat. Egyrészük vidám társaságban bucsuzott a czivilélettől, másrészük izgatottan hánykolódva várta ágyában a hajnal hasadását, a mikor — megfujják a trombitát, be kell rukkolni . . .

— **A kedves osztrákok.** Salzburg közelében szeptember 4-én két revolverlövéssel leteritve találták dr. *Waldmann* Adolf bécsi gyárvezetőt. A fiatal doktort ki Salzburgban kirándulásokat tett, halála előtt sokat látták együtt egy kolozsvári hivatalnokkal, a ki szabadságidejét szintén Salzburgban töltötte és Waldmannal ott ismerkedett meg. A salzburgi császári rendőrség megkereste tehát a kolozsvári rendőrséget, hogy a nyomozást ilyen irányban foganatositsa. A kolozsvári rendőrség kihallgatta az időközben hazajött fiatal embert, de a gyanut a legtávolabbról sem látta beigazolva, miről a salzburgi rendőrséget terjedelmes jelentésben még e hónap 16-án értesitette. A jelentés tegnap, tehát 14 nap mulva ezzel a fölirással érkezett vissza: «*retour zur gefälligen Übersetzung*». A rendőrség azonban nem ér rá, hogy leforditsa jelentését németre.

— **Uj román bank Temesvárt.** Temesvárt «*Corona*» név alatt uj román takarékpénztárt létesitettek a román nép vezetői. A bánáti részeken ugyanis eddigelé román bank nem igen volt. A kezdeményezést minden körülmények között a nagyszebeni *Albina* vezetőségének kell tulajdonitani. Az Albina egyik vezető emberének a veje Temesvárt lakik s a gondos após vejének bank igazgatóságot akar szerezni. A «Corona» alapitó tagjai mind arról nevezetesek, hogy a magyarokat szivük mélyéből gyülölik. Az alapitó tagok élén áll *Marian* Jakab nagybirtokos és kereskedő.

— **Hazafias román lelkész.** *Telegdy* József országgyülési képviselő *élesdi* beszámolójának érdekes epizódja volt. A beszámoló alkalmával ugyanis élénk tüntetések voltak a magyar-román barátkozás mellett Mikor a képviselő Nagybárodon elmondta beszámolóját *Domokos* István brátkai görög-keleti lelkész tolmácsolta románul a beszédet a választóknak, majd magyar nyelven beszélt és lelkesen fejtegette, hogy a magyarság és románság ezer évig élt együtt; Hunyadi János és Mátyás király zászlói alatt együttesen rázták le a pogány igát. Az egyetértés és a testvériség ideálja vezesse a magyarokat és a románokat is s ne legyen sikere a magyarellenes tulzók munkájának. A hazafias beszédet viharos éljen és Se treasca kiáltások kisérték.

— **Európa 1950-ben.** A *Gim* nevü new-yorki képes heti lapban a mult héten egy térkép jelent meg, a mely Európát az 1950-ik esztendőben ábrázolja. Erről a térképről eltünt Francziaország helyébe a kiterjesztett német birodalom és Olaszország került. Németország ugyancsak bekebelezte birodalmába Belgiumot, Hollandiát és Ausztria nyugoti részét. Magyarország a *Gim* szerint 1950-ben már szintén nem fog létezni. Oroszország foglalja le magának. Ugyancsak Oroszországé az egész Balkán-félsziget.

— **Letartóztatott kereskedő.** A nagyváradi kir. törvényszék vizsgálóbirája *Haraszti* Viktor kereskedőt *letartóztatta*. Haraszti nemrég nyitott üzletet Nagyváradon csekély tőkével s költekező életmódot folytatott. Mikor a csőd fenyegette, s passzivái mintegy 60.000 frtra rugtak, üzletét hirtelen eladta *Flegman* Armin kereskedőnek. Hitelezői ekkor följelentést adtak be ellene, minek következtében *Nagy* Dezső vizsgálóbiró Harasztit a kihallgatás után letartóztatta.

— **A lekapart bronzszobor.** *Leoneven* község megbizta *Godebski* szobrászt *Le Flo* tábornok szobrának elkészitésével, *Godebski* nagy ambiczióval teljesitette a megbizást. A szobor kedvéért Toscanába utazott, hogy ott a helyszinen tanulmányozza a régi florenzi bronztárgyak szinének titkát. Fáradsága nem veszett kárba, mert sikerült szépen kigondolt szobrának gyönyörü zöld patinát adni. Müvét a minap küldte el rendeltetési helyére. A szobor tegnap érkezett *Lesneven*-be, a hol a városatyák legelső dolga volt lekapartatni a szoborról a zöld patinát. Azt hitték a jámborok, hogy rozsdás.

— **Halal a kártya miatt.** Vaiszlón a nagyvendéglőben *Mecár* Ferencz és *Kőrösi* Pál földmüvesek együtt kártyáztak. A játék közben összevesztek, de az igy támadt verekedésnek csakhamar vége szakadt, mert Mecárt a felesége és az öcscse hazavitték a korcsmából. Az uton azonban utánuk ment Kőrösi és a sötétben, épen mikor házuk elé értek, egy bottal olyan csapást mért Mecár fejére, hogy a szerencsétlen összeesett. Fejét elboritotta a vér és eszméletlen állapotban vitték be a lakására, hol reggelre agyrázkódás következtében meghalt. A gyilkost erre feljelentették a biróságnak s az most a börtönben várja a büntetését.

Szeptember 10-én elfogatott egy *Fejérhegyes* (Weissenberger) nevü félszemü ragyás embert, a ki árnyékként követte. Megmotoztatta s egy kopott tört és Haynaunak gróf Hoyos által aláirt menedéklevelét találta nála, mire mint kémet rögtönitélő biróságilag azonnal főbelövette. Utolsó perczében megvallotta, hogy Klapkát akarta meggyilkolni s Pestről honvédhuszárnak öltözve még egy bérencztársa fog belopózni hasonló szándékkal. Szeptember 11-én jött meg Pétervárad és Munkács meghódolásának hire s vele Haynau ujabb felszólitása a feltétlen feladásra. Gróf Zichy Ottó, az ellenzék egyik vezérférfia, különösen hangsulyozta, hogy a vár csak tisztességes feltételek mellett kapitulálhat. A válasz tehát megint elutasitó volt. A törzstisztek kitünő szellemét bizonyitja, hogy társasestélyeket adtak. Egyik nap Klapkánál, másik nap gróf Esterházy Pálnál, Kaszonyinál, gróf Zichy Ottónál vagy Lipovniczky apátnál s a szellemes Károlyi Karolina grófnénál voltak fényes összejövetelek.

A lakosság lelkesedését pedig a „Komáromi Lapok" tartották ébren, a melybe Kementzky, Boross Mihály s Jókai Károly városi tisztviselő irtak gyujtó s a köztárṣaságot magasztaló czikkeket.

Nugent táborszernagy szeptember 19-én közölte Klapkával, hogy a császár felhatalmazása alapján hajlandó tárgyalásba bocsátkozni, ha abból a politikai tekinteteket kizárják. A legénység és tisztek kegyelmet kapnak, de a volt császári tiszteknek 8—10 nap alatt távozniok kell az országból s vissza soha se térhetnek. A táborkövetek egyuttal átadták Kiss Ernő altábornagy levelét, melyben kiemeli, hogy Komárom gyors átadásától függ az ő sorsuk.

Ez a nap fordulópontot jelent a várfeladás történetében. Viharos haditanácskozásokat tartottak, melyen a hadosztály-parancsnokok többsége is ragaszkodott az eredeti feltételekhez. Szeptember 26-án Haynau is megérkezett s nagyon engedékeny hangu levélben kérte fel Klapkát, hogy megbizottait a tárgyalás folytatására Puszta-Csémre, vagy Ács-Herkályra rendelje. A haditanács elhatározta, hogy Assermann, Kászonyi, Szabó, Janik, gróf Esterházy, gróf Zichy, Ruttkay, Bangya, báró Mednyánszky, Gasparetz és Takács menjenek szeptember 27-én Haynau herkályi főhadiszállására. Itt *Susan* tábornok főhadsegéde fogadta a bizottságot s két órai tárgyalás után a feltételekre nézve teljes megegyezés jött létre. Szept. 29-én kicserélték az aláirt okmányokat s a vár átadását október 1-ére tüzték ki. A feltételek szerint a legénység fegyver nélkül, a tisztek pedig kardjukat megtartva, zeneszóval és katonai diszszel vonulhatnak ki. A várkormány által kibocsátott pénzutalványokból 500.000 frtnyit beváltanak s a tisztek harmincz nap alatt külföldi utlevelet kaphatnak, vagy bántatlanul haza mehetnek. Mindent elértünk, feltételeink elfogadtattak, mégis meggörnyedtünk a fájdalom sulya alatt — irja egy honvédtiszt. — A komáromi vár feladása volt a szabadságharcz végvonaglásának utolsó lehelete. A lovagias János főherczeg a szabadságharczról irt munkájában igy nyilatkozott a várfeladásról: A kapituláczió becsületes feltételei a *komáromi várőrség hősiességének teljes elégtételt szolgáltattak* . . .

A császár nevenapján, október 4-én, már osztrák sereg vigadott a várban és Haynau futára megérkezett Aradra a tizenhárom tábornok megerősitett halálitéletével.

Az ördögök országa. Welby angol kapitány, ki átkutatta Abeszszinia és Uganda eddig ismeretlen vidékeit, Londonba visszaérkezve, elmondta érdekes uti élményeit. A legcsodálatosabb dolgokat Valamo kerületben tapasztalta, mely abban a hirben áll, hogy az ördögök szállták meg. A kapitány ezeket beszélte: „Valamo, mely 14 napi járóföldre van a fővárostól, Addis Abebától, igen rosz hirben áll; sokszor hallottam, hogy a ki oda beteszi a lábát, az ördög áldozata lesz. Én persze nem adtam hitelt ennek a babonás mende-mondának, de a mikor utána jártam a dolognak, olyan csodálatos tüneménynek voltam a tanuja, melyet ma sem vagyok képes magamnak megmagyarázni. Az első rendellenességet akkor tapasztaltam, a mikor a kiséretemben levő szomalik egyike ezzel az orditással: „Valamo! Valamo!" hirtelen a mezőre rohant. Nagyon izgatott volt, reszketett és hadonázott maga körül. Időnkint lecsillapulni látszott és ilyenkor azt kiabálta, hogy az ördög szállotta meg. Emberem egész éjjel őrült volt, de másnap reggel megint jól érezte magát. Utazásunk közben még egy rohama volt és ekkor kést rántott elő és halallal fenyegetett mindenkit, a ki hozzá közeledni merészkedik. Beszélték azt, hogy nagyon veszedelmes egy valamoi benszülött jelenlétében enni. A velem levő szudániak egyike megtette ezt és két napig nem volt semmi baja, de a harmadik napon megőrült. Még egy harmadik emberen is erőt vett az őrültség, de egy nap alatt az is meggyógyult. Abban a hitben, hogy talán fölvilágosithatom ezeket a csodálatos eseteket, elhataroztam, hogy száz valamoi benszülött jelenlétében fogok enni. Nagyon jól elfogyasztottam a lakomát és közvetlen utána nem volt semmi bajom, de másnap beteg lettem. Persze elpalástoltam a dolgot, de hogy mi volt a titokzatos betegség oka, sehogysem tudtam megállapitani."

*

Az asszonyok boszuja. Egy angol ujság eredeti történetet beszél el, hogy micsoda egyszerü és mégis igen érezhető módon boszulta meg magát egy szép asszony egy gavalléron, a ki megsértette. Egy kerékpározó hölgy bájai — a ki különben egy fogorvos derék felesége volt — annyira a fejébe kergette a vért a már fent jelzett gavallérnak, hogy egy szép napon azon vette magát észre, hogy fülig szerelmes a bájos fogorvosnéba. Minden elgondolható előzékenységet megtett, annak daczára, hogy tudomása volt arról, hogy a hölgy már férjnél van. Es valóban addig biczíklizgetett utána, mig végre egyszer sikerült a hölgygyel csevegésbe elegyednie. Lovagunk, a kit a szerénység nem igen bántot, még meg is látogatta a bájos asszonykát és a látogatásra természetesen olyan időt választott ki, a mikor a férj hivatásával volt elfoglalva. Szegény asszonyka kétségbe volt esve és férjét hivta segitségül a tolakodó ellen, a kivel azután ki is sütötték a haditervet. A midőn a tolakodó gavallér a legközelebb ismét megjelent, ő nagysága helyett véletlenül annak férje fogadta őt. A fogorvos a megszeppent urfit udvariasan megkérdezte, hogy melyik foga fáj. Az urfi a két baj közül kisebbnek itélte azt, hogy egy fogát föláldozza. Az orvos bevezette a müterembe, a hol minden szabadkozás daczára három kitünő fogát kihuzta a boldogtalannak. De hátra volt még a fekete leves. Az orvos a három foghuzásért óriási tiszteletdijat is kért. Egy Moore Margarethe nevü ifju hölgy szintén érdekes boszut állott azon a férfin, a ki őt szive legfájóbb pontján sebezte meg. Ez a férfi négy évig udvarolt Moore kisasszonynak és négy évi komoly udvarlás után elvette. Margarethe nővérét. A büszke leány szó nélkül türte az óriási megalázást. Két év mulva nővére meghalt. Sógora a gyászév letelte előtt megkérte a kezét s ő beleegyezett a kötendő házasságba. Minden előkészület megvolt már, a vendégsereg a templomban várta a párt, az orgona megszólalt. A pap elmondta a czeremóniát és — az igen szó helyett nemet mondott a feledni nem tudó sógornő és otthagyta az oltárnál a megszégyenitett vőlegényt, a ki négy évig bolonditotta.

— **E. Kovács Gyula emlékére** folytatólagosan a következő összegek lettek alulirott bizottsági pénztárnoknál befizetve;

Bölönyi József intendáns 100 frt, Bölönyi József gyüjtése: Ferencz József braganzai kir. főherczeg 20 frt, gróf Keglevich Miklós 10 frt, gróf Keglevich György 10 frt, Borbély Gábor 10 frt, Glatz Antal 10 frt, dr. Dézsi Géza 10 frt, báró Lusinszky Etelka 10 frt, Echerolles Sándorné 5 frt, özv. gróf Pongrácz Ödönné 5 frt, Nadányi Jenő 5 frt, Léderer Dávidné 2 frt, Meskó Boldizsár 2 frt, Ländler Ferenczné 2 frt, Bognár Sándorné 1 frt, Berkovits Miklósné 1 frt, özv. Berkovits Zsigmondné 1 frt, Mr. Rees 1 frt, báró Atzél György 10 frt, összesen 115 frt. Hadházy Sándor gyüjtése 49 frt, «Szatmármegyei Közlöny» szerkesztősége 45 frt 86 kr, Pasztory János gyüjtése 20 frt 54 kr, Csóka Sándor szinigazgató 12 frt 25 kr, Pass Imre gyüjtése Magyar-Lapos 8 frt 40 kr, dr. Haller Károly 6 frt, báró Szentkereszty Zsigmond 5 frt, özv. Szász Domokosné 5 frt, Jeney Lajos Kolozsvár 2 frt, pénzügyi biztos Gyergyó-Szent Miklós 1 frt 75 kr, magyar államvasuti forgalmi főnök Brassó 1 frt 50 kr, pénzügyi biztos Csikszereda 1 frt 20 kr, Hranyitzky Károly Nagyvárad 1 frt, Aszlán László 1 frt, Szontágh Zoltán Kiralyi 1 frt, Csontos Olivér Marosvásárhely 1 frt, zilahi pénzügyigazgatóság 80 kr, kékesi főszolgabiró 50 kr, összesen 378 frt 80 kr, eddig kimutatott összeg 841 frt 47 kr, főösszeg: 1220 frt 27 kr. Kolozsvárt, 1899. évi szeptember hó 27-én. *Szekula* Ákos, bizottsági pénztárnok.

— **Időszaki posta- és távirdahivatal.** A posta- és távirda igazgatóság a parád-fürdői időszaki posta- és távirdahivatal müködését ez évben október 31-ig meghosszabbitotta. A hivatal a mondott időig rendes fel- és leadási szolgálatot fog teljesiteni.

— **Elháritott forgalmi akadály.** Az államvasutak igazgatósága közhirré teszi, hogy az ez évi szeptember hó 26-án *Gombos* és *Erdőd* állomások között megszüntetett kompforgalom, az e hó 2-án közlekedő 6012. sz. vonattal ismét megnyittatik.

—

= **A nyomorgó diák öngyilkossága.** A Kaplony-utcza 7. számu ház egyik kis szobácskájában nyomorgott *Vécsey* Lajos 20 éves joghallgató. Állás nélkül volt már hosszabb idő óta, hasztalan szaladgált fühöz-fához, nem tudott olyan foglalkozást találni, hogy megkeresse mindennapi kenyerét. A szerencsétlen fiatal ember e miatt annyira elkeseredett, hogy öngyilkosságra határozta el magát. Tegnap elzálogositotta még meglevő csekélyke holmiját és revolvert vásárolt. Az éjjel aztán végrehajtotta végzetes tervét. Éjfél után egyszerre dörrenés verte fel a ház csendjét. A lövés zaja *Vécsey* szobájából hallatszott. A házbeliek befutottak és ott találták a szerencsétlen ifjut ágyán fekve, átlőtt mellel, haldokolva. Az orvosi segitség nem használt. A golyó szivébe furódott és csakhamar megölte. Levelet, irást nem hagyott hátra, de a házbeliek állitása szerint csak zilált anyagi viszonyai miatt követte el végzetes tettét.

= **Feloszlatott népgyülés.** A budapesti munkások ma délután 10 órakor a Vig-utcza 16. szám alatt gyülést tartottak, a melyben a hatóság részéről kiküldött *Krecsányi* Kálmán kapitany a szónokoktól megvonta a szót s végül feloszlatta a gyülést. A gyülés napirendje volt: «A parlament megnyitása és a nép.» Miután a rendőrség tüntetésektől tartott, *Schmiedt* rendőrfelügyelő és *Nemesszeghy* rendőrfogalmazó vezénylete alatt két szakasz rendőr vonult ki. A gyülés *Groszmann* Miksát elnöknek és *Garami* Ernőt jegyzőnek megválasztotta, mire *Klárik* Ferencz emelt szót és azt mondotta, hogy a képviselőház megnyitása alkalmával fájdalommal tapasztalták a munkások, hogy a miniszterelnök programmjában egy szó sincs a munkáskérdésről. Az a nép, mely eltür oly állapotokat, a minők jelenleg Magyarországon vannak, meg is érdemli azt. Amig a népnek választói joga nincs, addig nem hoznak oly törvényeket, a melyek a munkásoknak emberi jogot adnak. Azért a szoczialdemokrata párt kiadta a jelszót, hogy nem négyfal között kell tüntetni, hanem ki kell menni az utczára, mert mindenütt az uteza vivta ki a választói jogot. Holnap ismét ki fognak menni az utczára, de kiadják a jelszót, hogy mindenki csendes legyen; majd meglátják, milyen okot talál ki ismét a rendőrség a tömeges letartóztatásra. *Izrael* Jakab azt mondja, hogy e héten megszólalt az ország mindkét partja, a gazdagok pártja: a parlament, s a szegények pártja: a nep. Az egyik a miniszteri szobában hozta meg határozatait, a másik kiment az utczára. Az utczán a rendőrség felsőbb parancsra összefogdosta az embereket. (*Krecsányi* kapitány ket izben is félbeszakitja a szónokot s kijelenti, hogy erről nem engedi beszélni.) *Izrael* azután folytatja beszédét azzal, hogy ha a parlament eltüri, hogy a népet százszámra elfogják, akkor a parlament és a nép között áthidalhatatlan ür van. Ma már nyiltan kinevezik a képviselőket, a mit még Bánffy sem tett meg. A munkások mindezek ellen sétával fognak tüntetni, még ha le is tartóztatják őket. (Krecsányi kapitany elvonja a szót. Óriási zaj.) *Baron* Ede németül szólal fel s azt mondja, hogy a sétával semmiféle paragrafus ellen nem vétenek, ezt megtiltani nem lehet. (*Krecsányi* kapitány kijelenti, hogy ez izgatás s Barontól is megvonja a szót.) Az erre keletkezett óriási zaj lecsillapodésa után *Fleischmann* Andor jelentkezett szóhoz s a rendőrség tetteiért a kormányt teszi felelőssé. (*Krecsányi* kapitány megtiltja, hogy erről beszéljen.) Fleischmann azután kijelenti, hogy a rendőrség nem akadályozhatja meg, hogy holnap ismét az Andrássy-utra menjenek. Krecsányi kapitány erre feloszlatja a gyülést, mire a munkások a marseillaise éneklése közben eltávoztak. A rendőrség, tüntetésektől tartva, a körúton végig kisérte a munkásokat, a mi nagy feltünést keltett.

= **Villamos elgázolás.** A budafok—albertfalvai uj villamos vasutnak, a mely csak a napokban nyilott meg, vasárnap délután már áldozatul esett az első embereélet. A kezdet meg van, a többit majd megtanulja a közuti villamos vasuttól. A külső-fehérvári uton gázolta el az uj kocsi *Balázs* János 50 éves kazánkovácsot, a ki nem vette észre a villamost. A szerencsétlen embert a kocsi elütötte, maga alá kapta és teljesen összezuzta. Holtan szedték ki a kerekek alól. A rendőrség megnditotta a vizsgálatot.

= **Halott az országuton.** A kelenhegyi uton tegnap reggel a czirkáló rendőrőrjárat egy férfire bukkant, a ki nagy vértócsában eszméletlenül feküdt az ut szélén. Melléből még szivárgott a vér, a jobb kezében pedig revolvert szorongatott. A segitségül hivott mentők a Rókus-kórházba szállitották, a hol még nem tért magához. A körülbelül 30 évesnek látszó, elég uriasan öltözött férfi ruhájának zsebében egy *Váczi* József névre szóló névjegyet találtak. Személyazonosságát nem tudták megállapitani.

SZINHÁZ ÉS MÜVÉSZET.

— **A könyv.** Ezzel a czimmel uj hetilap indult meg irodalmi, bibliografiai és könyvipari czélok szolgálatára. Az uj hetilapot *Sebestyén* Ede szerkeszti, a ki beköszöntőjében azt igéri, hogy minden számban közöl irodalmi vagy müvészeti czikket, irrodalmi és müvészeti hirrovatot, könyvüzleti hireket, bibliografiát a magyar, német, angol és franczia irodalomból, továbbá czikket a modern illusztrálókról stb. Előfizetési ár: egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker. Üllői-ut 18. szám.

— **A pétervári és moszkvai kiállitás.** Immár alig pár nap választ el október 10-étől, a mikorra a pétervári és moszkvai mükiállitásra szánt müveknek a városligeti mücsarnokban kell lenniök. Az országos magyar képzőmüvészeti társulat tehát még egyszer sürgősen fölkéri a müvészeket, hogy ugy bejelentett, mint esetleg csak a beküldéssel egyidejüleg bejelentendő müveiket az emlitett határnapig minél nagyobb számmal beküldeni sziveskedjenek, hogy igy a jurynek minél nagyobb anyagból legyen módjában az elküldendő müveket kiválasztani és biztositani ennek a rendkivül nagy horderejü kiállitásnak ugy erkölcsileg mint anyagilag a sikerét.

— **Francia férfikarok magyar forditásban.** Az «Apollo» magyar férfikargyüjtemény XIV. évfolyamának első száma a következő karokat közli vezérkönyvben és négy szólamban: 264. kar. A párisi ifjuság *Adams-Genée* Rikárdtól; 265. kar. La Marsaillaise (eredeti alakban) *Rouget de l'Isle*-től; 266. kar. Honvágy (franczia népdal) *Pérat* Frigyestől.

EGÉSZSÉGÜGY.

)(**A Ferencz József kereskedelmi kórház** igazgatósága *Hüttl* Tivadar elnöklete alatt tartott legutóbbi ülésében elhatározta, hogy a kórház kibővitéséhez szükséges anyagi eszközök megszerzése iránt széleskörü akcziót indit meg. Egyszersmind utasitotta orvosi és adminisztrativ szakközegeit a megfelelő tervek kidolgozására. A legutóbbi időben a következők létesitettek ágyalapitványokat, illetőleg alapitványaikkal gyarapitották az alaptőkét: Hatvani *Deutsch* Sándor ágyalapitványnyal néhai édes anyja emlékére, özv. *Geittner* Józsefné férje emlékére, *Lindenbaum* Mór és neje, néhai *Mendl* Istvánné szül. *Wagner* Anna, továbbá özv. *Polgár* Gyuláné 50 frtot adott. Az igazgatóság ezuton is hálás köszönetet mond az adakozóknak.

TANÜGY.

— **Fővárosi tanitónők kérvénye.** A mult hónap végén megválasztott fővárosi tanitónők uj fizetésüket szeptember 1-étől huzzák, lakáspénzt azonban csak november 1-én fognak kapni. A tanitónők most valamennyien folyamodtak a tanácshoz, hogy utalványozza ki a szeptember és október hónapokra eső lakbér részeket is, mert csak a fővárosnál szokásos az a méltánytalan eljárás, hogy a megválasztott tisztviselő az első negyedévi lakpénztől elesik, ha a szokásos negyedévi határidő — ebben az esetben augusztus elseje — után választják meg. Szeptember és október hónapokban a tanitónők már rendszeresen müködnek, nem igazságos tehát, hogy a jogosan járó lakásbér e két havi részletétől egyszerüen elesnek pusztán azért, mert a lakbér illetményeket augusztus és november 1-én szokták kifizetni. A fővárosi körökben érdeklődéssel várják a tanács határozatát, mely, ha kedvező lesz, régi méltatlan szokást fog megszüntetni.

— **A polg. isk. tanárképző** nyelv és történet tudományi szakcsoportjának III. éves hallgatói, dr. *Herrmann* Antal pedagogiumi és *Farkas* Sándor képző intézeti tanárok vezetése alatt, ma tanulmányutra indultak. Az utazás főbb pontjai: Zágráb, Fiume és környéke, Ancona, Róma és Napoly. A visszaterés körülbelül 3 hét mulva lesz.

— **Állásközvetités szegény egyetemi hallgatók számára.** A budapesti bölcsészethallgatók segitő-egyesülete teljesen ingyen közvetit nevelői, tanári, korrepetitori, zenetanitói, valamint irodai állásokat egyetemi hallgatók számára. Azok, a kik ilyen állásokra megbizható egyetemi hallgatókat vagy már okleveles tanárokat keresnek, forduljanak bizalommal az egyesület II. titkári hivatalához (központi egyetem), a mely *teljesen dijtalanul* megbizható egyetemi polgárokat ajánl.

—

Gyengetehetségü gyermekek oktatása.

A székesfőváros tanügyi bizottsága legutóbb tartott ülésén a gyengetehetségü gyermekek számára felállitandó iskolák kérdésével is foglalkozott. Részint ezen az ülésen, részint a hirlapok utján ez alkalomból oly veszedelmes jelszók hangzottak el, a melyek ezen kiválóan fontos kérdést könnyen levehetik a napirendről, megtéveszthetik, félrevezethetik a nagyközönséget.

Első sorban a kir. tanfelügyelőségtől vártam azt, hogy saját álláspontjának védelmére kel, de miután ez nem történt meg ez ideig s mivel magam is azok közé tartozom, a kik a gyengetehetségü gyermekek külön oktatását régóta hangoztatják s érdekükben nemcsak szóval de tettleg is sikra szálltam nem egyszer: reflektálni kivánok ezuttal is az elhangzott jelszókra; ismétlem azért, mert a gyengetehetségüek külön oktatását fontos kulturális és nemzetgazdászati kérdésnek tekintem. Buták iskolájának nevezik el a gyengetehetségüek iskoláját, annak felállitását kivihetetlennek, sőt veszedelmesnek tartják a közérdekre és közoktatásra, mert csak internátussal kapcsolatosan oldható meg és ebbe első sorban is oly gyermekek kerülnének, a kik javitó intézetbe valók. Az eredményről pedig azzal számolnak be, hogy a gyermekek még butábbak lesznek, mire kikerülnek e jeles iskolából.

Hivatkoznak külföldi példákra is, hogy ott már kezdik abbahagyni e középkori rendszert.

Uraim, distingváljunk jól; kiket nevezünk mi gyengetehetségü gyermekeknek? tanithatók-e ők a normális gyermekekkel együtt eredményesen? ha nem, mily uton módon részesüljenek oktatásban? s kell-e őket egyáltalán tanitani? Vagyis nézzük a dolgot pedagógiai, kulturális és nemzetgazdászati szempontból.

A gyengetehetségü gyermekek normális viszonyok között sem képesek, a népiskola első osztályának két évi látogatása után bár, az ép eszü gyermekekkel együtt haladni. Az ilyen gyermekek hülyék intézetébe még nem valók, viszont az elemi népiskola padjain is hiában ülnek.

Ugyanis egyik sarkalatos pedagógiai elv az, hogy a gyermekben az önállóságot és tetterőt kifejlesszük. Fejleszthetők pedig ezek akkor, ha a tanitás a gyermek lelki erejéhez van alkalmazva, ha a gyermek kedvtelve fogadja azt, a mit eléje adunk. A mi lelkében nem talál rokon elemet, melylyel azonosuljon, az lehull róla, mint a borsó a falról. Ha a gyermek lelkébe minden csak lazán plántáltatik be, s ott meg nem gyökerezik, akkor a lelki képzés ingatag, megbizhatlan lesz s a legkisebb szellő is kiforgatja valójából.

Fejlesztheti-e a népiskola a gyengetehetségü gyermekben — a ki szomoruan ül az iskola padjában, alig vesz részt a tanitásban, aggódva mereszti szemét maga elé, néz, de nem lát s csak félig hall — az önállóságot és tetterőt?

Nem, megforditva, mindig elnyomja a gyengéket annak érzete, hogy nem képesek arra, a mire a többi s hogy azért háttérbe kell szorulniok. Következésképen az lesz szomoru következménye a dolognak, hogy hányódnak, vetődnek az életben, naplopók, koldusok, gyakran tolvajok lesznek. Az eszes lényt nem fejleszthették bennök, előtörbe lép tehát az állati lény. Nincs kellő belátásuk, hogy ellentálljanak a kisértéseknek s könnyen tévednek a gonosztevők utjára.

Pedig a gyengetehetségü gyermek közül sokat lehet szellemi érettségre juttatni, ha kellő időben és módon neveljük őket. A módra nézve pedig egyes-egyedül a népiskolával kapcsolatosan externátusi alapon felállitott s osztályonkint nem több, mint 15—20 gyermeket számláló párhuzamos osztályok alkalmasak.

Kizárandók — nagyon természetesen — ezen iskolából a hülyék, mert a hülyéknek internátus kell, a gyengetehetségüek iskolájának pedig mindig meg kell óvni az iskola jellegét; valamint nem juthatnak ide az oly gyermekek, a kiknek nem annyira az elméjük gyenge, mint inkább erkölcsi nevelésüket hanyagolták el a családban, ezek javitó intézetbe valók.

Nincs tehát itt szó buták iskolájáról, sőt határozottan elitélendő volna a gyengetehetségüek iskoláját buta, vagy ehhez hasonló névvel megbélyegezni, hanem igenis szó van — ez volt a közoktatásügyi kormánynak is az intencziója — a gyengetehetségü gyermekek individuális oktatásáról. A mi pedig azt illeti, hogy a külön iskolában való neveltetés oly szégyenfolt, melyet a tanuló nem törülhet le magáról, megjegyzem, hogy bizony nem tüntethető el a gyengeelméjüség, de remélhetőleg nem enyészik el az életben az a fokozott érettség és önállóság sem, melyet az ilyen iskola nyujtott növendékeinek.

Honnan vegye ez az iskola a tanerőket, az mellékes kérdés. Ha mindamellett a közoktatásügyi miniszter tanitókat is ajánl, még pedig a hülyék intézetének tanitóiból, ez onnan van. mert ily módon előbb véli megoldhatónak a fontos kérdést s mert a hülyek intézetének tanitói, a mellett hogy okleveles elemi népiskolai tanitók, még a szellemi fogyatékosok tanitására külön szakszerü képesitést is nyertek.

Tehát ugy kulturális, mint közgazdasági szempontból hasznos, üdvös dolog a gyengetehetségü gyermekeknek külön iskolákban való oktatása. A kérdés csupán az: akarjuk-e, hogy hazánk nagyszámu szellemi fogyatékosa a legjobb esetben is koldussá nőjön fel, vagy akarjuk, hogy nemzetünket számos munkás taggal gyarapitsuk? A felelet nem nehéz! A humanizmus és az emberszeretet nevében ne üssük agyon ezt az iskolát, de pártoljuk tőlünk telhetőleg a legmelegebben.

Berinza János.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **Budapest épitésügyi szabályzata.** A fővárosi közmunkák tanácsa most adta ki második hivatalos kiadását a fő és székváros területére érvényes épitésügyi szabályzatnak. Az izléses kiadásu könyv a hozzácsatolt függelékkel tartalmazza mindama tudnivalókat, a melyek a nagy közönséget, de főkép az épittetőket és háztulajdonosokat érdeklik. A szabályzathoz csatolt tárgymutató segélyével mindenki könnyen eligazodhat a hasznos mü paragrafusai között. Azonkivül mellékelve van egy térkép, a mely Budapest fővárosnak övezeti beosztását ismerteti. A mü kapható a Légrády-féle könyvkereskedésben (IV., váczi-körut 78.) papirtérképpel 1 forint, vászontérképpel 1 frt 50 kr árban.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **A tótkomlósi emberirtó.** Megirtuk lapunk tegnapi számában, hogyan gyilkolta meg Tót Komlóson *Strobel* István szabólegény kenyéradó gazdáját, *Szenteczky* Jánost és feleségét. A gyulai kir. törvényszék tegnapelőtt tárgyalta a bünpört s *Strobelt életfogytiglani fegyházra* itélte el.

— **Egy járásbiró fegyelmi ügye.** A kolozsvári kir itélő tábla fegyelmi tanácsa a napokban tárgyalta *Pántoky* Tibor puji kir. járásbiró fegyelmi ügyét. A fegyelmi ügy a járásbiró és egyik albiró között fenforgó régibb keletü személyes torzsalkodásból vette kezdetét. A kir. tábla felmentette Pántoky járásbirót a fegyelmi vétség vádja alól. A panaszolt járásbiró megnyugodott a felmentő itéletben, de a közvád képviselője felebbezést jelentett be.

SPORT.

— **Nemzetközi athletikai és kerékpáros mérkőzés.** *A magyar athletikai klub* ma délután 3 órakor az Orczy-kerti versenypályán kitünően sikerült athletikai és kerékpáros versenyeket rendezett. Az érdekes mérkőzést nagy számu és előkelő közönség, közte *Gromon* Dezső honvédelmi államtitkár és számos magasrangu tiszt nézte végig. A versenyek eredménye a következő:

I. *100 yardos sikfutás Magyarország bajnokságáért.* 1. *Schubert* Ernő (MUE.) 2. Koppán Pál (MAC) 3. Zimburg Ervin (MAC).

II. *Diszkoszvetés.* 1. *Crettier* Rezső (MUE) 2. Lentz Rezső (OTE). 3. Ruda Győző (III. ET és VE)

III. *300 yardos sikfutás (juniorverseny).* 1. *Hauser* Jakab (MAC). 2. Uhlyalik Béla (MAC). 3. Pozedl Pál (MAC).

IV. *Andrássy-vándordij.* ¼ ang. mértföld sikfutás. 1. *Wagner* Zoltán (MAC). 2. Purt Béla (MAC).

V. *Rudugrás.* 1. *Sassa* Károly (MAC). 2. Kauser Jakab (MAC). 3. Varga Pál (BEA).

VI. *1000 m. kerékpárverseny.* (Handicap). 1. *Bihary* József (MUE). 2. Krempelsz József (MAC). 3. Roth Sándor (MAC).

VII. *Sulydobás Magyarország bajnokságáért.* 1. *Crettier* Rezső (MUE). 2. Fothy Nándor (NTE). 3. Strausz Gyula (OTE).

VIII. *120 yardos gátverseny.* (Döntő.) 1. *Bihary* József (MUE). 2. Kornai Árpád (OTE).

IX. *Hármasugrás.* 1. *Koppán* Pál (MAC). 2. Sasse Károly (MAC). 3. Dankó Béla.

X. *1000 m. tiszti kerékpárverseny.* (Handicap.) 1. *Vida* János vezérkari százados. 2. Orbán Pál honvéd-főhadnagy. 3. Szerdanszky Jenő tiszthelyettes.

XI. *Két angol mértföldes gyaloglás.* 1. *Stancsics* György (Szabadka). 2. Sorgó Miklós (MUE).

XII. *5000 méteres kerékpárverseny.* 1. *Bihary* József (MUE). 2. Crenpels N. 3. Róth Sándor (MAC).

XIII. *220 yardos sikfutás.* (Döntő.) 1. *Pick* Mór (TC). 2. Pick Géza (MUE). 3. Bredl Pál (MAC). 4. Heger János (NEFG).

XIV. *Két angol mértföldes sikfutás.* 1. *Gatsik* Sándor (NTE). 2. Purt Béla (MAC). 3. Sik Jakab.

A versenyek után lakoma és dijkiosztás volt.

— **A nemzeti torna-egylet** tornázó helyiségeiben, melyeket a nyári idény alatt a kényelem s minden igényeknek megfelelőleg átalakitottak, az őszi tornázás kezdetét vette. Tagsági dij 12 forint, beiratási dij 3 frt.

— **Olimpiai játékok Párisban.** Harmadéve Athénben keltették uj életre a hires olimpiai játékokat. A rendező bizottság a versenyek befejezésekor elhatározta, hogy az olimpiai játékokat 1900-ban Párisban megismétli. A nemzetközi bizottság élén báró *Coubertin* áll, tagjai közt vannak amerikaiak és minden európai nép képviselői. Magyarországot *Kemény* Ferencz reáliskolai igazgató képviseli. A szervező bizottság elnöke gróf *La Rochefoucauld*, főtitkára: *Fournier-Sarlovéze*. Az ünnepi versenyjátékok sorrendjén a következő pontok vannak: Athletikai sportok. Torna. Vivás. Vizi sportok: vitorlázás, evezés, uszás. Kerékpározás. Lovagló sport, labdajátékok lóháton. Játékok. Turistaság. Nyil-lövészet. Korcsolyázás. A vivás kivételével a versenyekben csak mükedvelők vehetnek részt. Az egyes versenyek helyét és idejét a szervező bizottság később fogja közzétenni. Versenydijakként csak mütárgyak szerepelnek. A központi iroda Párisban van a Rue de Varennes 47. szám alatt.

— **A magyar testgyakorlók köre** tornahelyiségét a VII. kerületi Wesselényi-utczai polgári fiuiskolába helyezte át, hol a rendes tornaórák kedden, csütörtökön és szombaton este 7 órától 9-ig lesznek. Ugyancsak erre a czimre kell küldeni minden a kört illető irásbeli közleményt is.

—

Budapesti lóversenyek.

V. nap. Október 1.

— Az *Egyetértés* tudósitójától. —

Őszi napsugárban futották le a mai programmot, a mely méltóan sorakozott az első napok futásaihoz.

Meg is töltötte a közönség a versenytér minden zegezugát, ugy hogy a tavaszi meeting legszebb napjai jutottak eszünkbe.

Sportszempontból a Hatvani-dij állott előtérben, a melyért a két legnépszerübb istálló: gróf Festetich és a gróf Andrássyak istállója küzdöttek. A keszthelyi istálló *Atillát* és *Berceuset*, a gróf Andrássyak *Lilit* és *Bohót* inditották. Ellenük egyedül *Culture* vette föl a harczot és a Springer ló volt egyszersmind az elmaradhatlan titkos tip is.

A futam lefolyása egyike volt a legérdekesebbeknek. Sima start után a belső pályán *Berceuse* ugrott el a vezetéssel, nyomában *Lili* és *Culture*, mig *Atilla* és *Bohó* kissé megkésve, hátul haladtak. A távoszlop előtt Culture meg volt verve, *Berceuse* visszahanyatlott, Bohót is ütik, ugy hogy *Lili* győzelme látszott valószinünek. Ekkor azonban *Smith* szabadon eresztette *Atilla* fejét és ezzel a verseny sorsa el is volt döntve. A Culloden mén mint biztos győző haladt el a birói páholy előtt és ezzel bebizonyitotta, hogy a jövő évi derbynek a legreálisabb kanditátusa.

A többi futamok közül az *állami dijról* kell még külön megemlékeznünk, a melyben *Zászlós* szaporitotta diadalai számát. De hiveit ugyancsak megremegtette egy pillanatra. *Vivó* a távoszlopnál már ostor alatt haladt, mig *Zászlós* könnyen galoppozott mellette és biztos nyerőnek látszott, a nagy tribün előtt azonban *Wilton Vivót* ujra versenybe hozta és általános riadalomra *Vivó* elébe került a *Szent István*-dij nyerőjének, ámde csak egy pillanatra, mert a másik perczben *Rumbold* még egyszer versenybe hozza a már-már felpullolt *Zászlóst* és könnyen nyer *Vivó* ellen, a melylyel *Wilton* minden jockey shipeje daczára sem tudta megverni Mr. Wood négyévesét. *Rumboldot* a közönség megéljenezte.

Ha még megemlitjük, hogy az első futam kivételével az összes versenyekben a favoritok győztek, elmondhatjuk, hogy a bookmakerek kivételével, a kik igen sokat veszitettek, mindenki meg volt elégedve az eredménynyel.

I. *Eladóverseny.* Dij 2000 kor. Táv. 1600 m.

A győztes tulajdonosa: *Egyedi* A.

1. *Ártatlan*	48½ k.	lov.	Vallasek
2. *Orchef*	57 »	»	Poole
3. *Kékes*	50 »	»	Healy
0. Scipio	53½ »	»	Kapousek
0. Veloce	52 »	»	Laznik

Birói itélet: Biztosan félhosszal első, félhosszal harmadik.

Tot.: 5:23. Helyre: 25:55, 34.

II. *II-od oszt. eladóverseny.* Dij 3000 kor. Táv. 1400 m.

A győztes tulajdonosa: *Geist G.*

1. *Szomoru*	53½ kg.	lov.	Sharpe
2. *Suada*	50½ »	»	Bulford S.
†. *Avar II.*	52½ »	»	Rumbold
†. *Diver*	56 »	»	Poole
0. Gecko	52 »	»	Hyams
0. Surgandine	50½ »	»	Wilton
0. Fragile	50½ »	»	Prudames
0. Swetbread	54 »	»	Adams
0. Bencze	56 »	»	Cleminson
0. The black Prince	52 »	»	Gilchrist

Birói itélet: Könnyen két hoszszal első, négy hoszszal holtversenyben harmadik.

Totalizatór: 5:16. Helyre: 25:40, 55, 64, 75.

III. *Államdij.* Dij 5000 korona. Táv. 2800 m.

A győztes tulajdonosa: Mr. C. *Wood.*

1. *Zászlós*	60 kg.	lov.	Rumbold
2. *Vivó*	55 »	»	Wilton
3. *Kisasszony*	59½ »	»	Park
0. Szeszély II.	56 »	»	Finan

Birói itélet: Küzdelemmel háromnegyed hosszal első, tiz hosszal harmadik.

Tot.: 5:7. Helyre: 25:25, 25.

IV. *Hatvani dij.* Dij 10.000 kor. Táv 1100 méter.

A győztes tulajdonosa: gróf *Festetich* T.

1. *Attila*	58½ kg.	lov.	Smith
2. *Lili*	53½ »	»	Gilchrist
3. *Berceuse*	53½ »	»	Park
0. Bohó	58½ »	»	Adams
0. Culture	53½ »	»	Hyams

Birói itélet: Biztosan egy hoszszal első, három hoszszal harmadik.

Tot.: 5:10. Helyre: 25:42, 93.

V. *Nyeretlen eladó kétévesek handicapja.* Dij 2000 kor. Táv. 900 m.

A győztes tulajdonosa: gróf *Wenckheim* D.

1. *Ne engedj*	54½ kg.	lov.	Adams
† *Melella*	50½ »	»	Gilchrist
† *Biliner*	49 »	»	Wilton
0. Madame	50½ »	»	Bulford S.
0. Wild Eelén	50 »	»	Rumbold
0. Khismet	49½ »	»	Prudames
0. Ariadne	47 »	»	Milne

Birói itelet: Biztosan háromnegyed hoszszal első, holtverseny a második helyre.

Tot.: 5:12. Helyre: 25:32, 39, 39.

VI. *Kétévesek handicapja.* Dij 3000 kor. Táv. 1000 méter.

A győztes tulajdonosa: *Péchy* A.

1. *Rózsi*	52½ kg.	lov.	Sharpe
2. *Antigone*	50 »	»	Wilton
3. *Retford*	46 »	»	Prudames
0. Allerweil fidel	60 »	»	Kapousek
0. Clairette	58 »	»	Adams
0. Felleg II.	54 »	»	Huxtable
0. Sweetheart	53 »	»	Hyams
0. Elluczi	52 »	»	Hesp
0. Modor	51½ »	»	Poole
0. Du nur	51 »	»	Bulford S.
0. Des Grilux	48½ »	»	Lovasz
0. Mars	47½ »	»	Barton
0. Bosszu	46½ »	»	Szöbölllődi
0. Waberade Lohe	46½ »	»	Moon
0. Popovka	43½ »	»	Sands

Birói itélet: Félhoszszal biztosan első, félhoszszal harmadik.

Tot.: 5:19. *Helyre*: 25:47, 87, 97.

HÁZASSÁG.

— **Esküvők.** Diszes ujságirói esküvők szinhelye volt vasárnap délben a dohány-utczai zsidó templom. Az első lakodalomnál a magyar sajtó egyik régi, érdemes munkása, dr. *Schiller* Zsigmond, a «Pester Lloyd» segédszerkesztője volt az örömapa, a második esküvőnél pedig *Fodor* Ferencz hirlapirótársunk, a «Magyar Hirlap» belmunkatársa volt a vőlegény.

Dr. *Schiller* Zsigmond leányát, *Schiller* Paula kisasszonyt *Kinszky* Ármin főhivatalnok délelőtt 11 órakor vezette oltár elé. Az esküvőn nagy számmal jelentek meg az örömapa tisztelői, barátai, a közélet kitünőségei és a magyar sajtó képviselői, köztük dr. *Falk* Miksa, dr. *Mezei* Mór, *Neményi* Ambrus, dr. *Molnár* Antal, *Hock* János, dr. *Neumann* Ármin, *Wolfner* Tivadar, dr. *Heltai* Ferencz, *Pichler* Győző, *Visontai* Soma és *Sámuel* Lázár orsz. képviselők, az *Otthon* irók és hirlapirók körének képviselői, a *Budapesti Ujságirók egyesületének* választmányi tagjai *Vészi* József orsz. képviselő, elnök és *Szatmári* Mór főtitkár vezetése mellett, *Gelléri* Mór és lovag *Falk* Zsigmond kir. tanácsosok, *Ónody*, *Baron* és *Irsay* egyetemi tanárok, *Feld* Zsigmond szinigazgató, *Benedek* Elek, dr. *Szécsi* Ferencz a várszinház igazgatója, *Wahrmann* József, a «Pester Lloyd» szerkesztőségének tagjai *Veigelsberg* Leó vezetésésével, továbbá a kiadóhivatali és a nyomdaszemélyzet. A fiatal párt dr. *Kohn* főrabbi szép beszéd kiséretében adta össze s közben *Lazarus* főkántor müvészileg énekelt.

A diszes közönség együtt maradt a második esküvőnél is, a melyen az emlitetteken kivül részt vett a «Magyar Hirlap» szerkesztősége testületileg *Fenyő* Sándor felelős szerkesztő vezetése alatt. A második esküvő alkalmával *Fodor* Ferencz kollegánk vette feleségül *Feldmann* Ilona kisasszonyt. Ezt a frigyet is dr. *Kohn* főrabbi áldotta meg. Mind a két esküvőn a násznépen kivül tömérdek közönség volt jelen.

Dr. *Kresz* Géza és neje született *Franz* Elza leányát *Margit* kisasszonyt *Schmidt* Lajos október 7-én, délelőtt 10 órakor vezeti oltárhoz a Jézus szt. szivéről nevezett templomban. — A bács-almási római katholikus templomban szeptember 28-án *Martino*[illegible] Ernő a 32. gyalogezrednek főhadnagya, oltár[illegible] vezette özv. *Simkó-Hirschberg* Mária urnő [illegible] *Irma* kisasszonyt. — Tegnap esküdött örök [illegible] *Szabó* Pál szinész a Kunhegyi társulatának [illegible] *Szelényi* Ilonka kisasszonynak Sárospatakon.

TÁVIRATOK.

Durban, okt. 1. Volksrustban és Sandspruitban 4000 bür gyült össze. Boshofban, Kimberley mellett, és Natal északnyugati határán nagy bür csapatokat vontak össze. Az ir hadtest a jövő hét elején Johannesburgból a határszélre megy, hogy a búrokat támogassa.

Manchester, okt. 1. A *devonshirei herczeg* tegnap este itt beszédet mondott, a melyben azt hangoztatta. hogy Transzvál válasza az angol kormány legutóbbi táviratára ugyan még nem érkezett meg, de ha a még meg nem erősitett hirek valóknak bizonyulnak, ez a válasz valószinüleg nem lesz olyan, hogy a mostani ellenséges feszültséget megszüntesse. A szónok ismételten a legerélyesebben hangsulyozta, hogy Anglia nem tör Transzvál függetlensége ellen, ámde a Délafrikai köztarsaság alaptalan feltevései nem oldhatják fel a kormányt az alól a kötelessége alól, hogy alattvalói védelmére intézkedéseket tegyen. A tárgyalások most olyan stádiumban vannak, hogy Anglia nem láthat többé előnyt abban, hogy olyan javaslatok elfogadását követelje, a melyek a választó jog megadására és az uitlandereknek a volksraadban való képviseletére vonatkoztak. E javaslatokat nem fogadták ugy, hogy az a remény, hogy megoldásra vezetnek, megerősödött volna. Ez kényszeritette az angol kormányt arra, hogy bizonyos követeléseket állitson fel, a melyekre az érvényben levő egyezményeknél és annál a kötelezettségnél fogva, a mely szerint minden államnak meg kell védenie a maga polgárait, jogosultnak tartotta magát. Máskor ezeket a követeléseket mérsékelteknek találnák és remélni lehetne, hogy kedvezően itélik meg és elfogadják tárgyalások alapjaul; ámde Transzvál eddigi készülődései hasonló készülődésre kényszeritették Angliát. Az ezzel járó nagy kiadások miatt a parlamentet nemsokára egybehivják, ha csak megnyugtató körülmények nem lépnek közbe, a mi azonban fel nem tehető. A szónok azzal végezte beszédét, hogy habár a kilátások nem biztatók, mégis bizik benne, hogy Transzválban jobb belátásu férfiak fognak felülkerekedni.

A Dreyfus-ügy.

Le-Puy, okt. 1. A kórház megnyitása alkalmával Charles *Dupuy* beszédet mondott, a melyben kifejezte bizalmát az iránt, hogy a szenátus a köztársaságot meg fogja tudni védni a felforgatók ellenében és hangsulyozta, hogy a rennesi itélettel a Dreyfus-ügy végleg befejeződött. *Dupuy* elitélte a hadsereg szilárdságának karára való repressaliakat, és végül azt mondta, hogy Francziaország élni és dolgozni akar.

A belgrádi összeesküvés.

Belgrád, okt. 1. A rögtönitélő biróság *Barjaktarovics* Miloje esperest felségsértésért 15 évi fogságra itélte.

KÖZGAZDASÁG.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

* **Luxuslóvásár.** Tegnap délelőtt 9 órakor nyilt meg a Tatterszall telepen az őszi luxuslóvásár. A felhozatal mennyisége elég kedvezőnek mondható, a mennyiben a katalogus végszáma 94 tulajdonos után 258 darab lóról számol be. Tényleg azonban eddig a vásáron csupán 236 darab ló jelent meg. Tekintettel az őszi idényre, melynek lóanyaga rendszerint messze elmarad a tavaszi vásárokétól, a vásár mostani általános nivója elég sikeres. Különösen a kistermetü magyar jukkerek között igen sok olyan fogat találkozik, melyek külföldre kerülve, a magyar ló jó hirének állandósitásat csak a legkedvezőbb mérvben mozditják elő. A nagyobb termetü hintósokból alig néhány példányt látni, melyek minőség tekintetében a jukkerekéhez volnának sorozhatók. Ez sajnos körülmény már csak azért is, mert a külföld nagy átlagban véve az igazi szép és jó hintós lovakat aránytalanul jobban megfizeti, mint a jukkereket. Pompásan sikerült néhány egyes fogatot is lehetett látni, s tényleg az összes használati módok között ezuttal kivételesen az egyes fogatok voltak a legtetszetősebbek. Jó középszerü négyes fogat 5—6 is akadt, de igazán kiváló egy sem. E tekintetben a tavaszi vásárokhoz képest nagy visszaesés mutatkozik. A hátasok zöménél szinte leri a lovakról, hogy ezeket a kereskedők még a tavaszi lóösszeszedegetéskor odahaza hagyták pártában, s valószinüleg — hacsak nagyon leszállitott árakon — nem igen fognak gazdát cserélni. A legszebb fogatokat hozták: gróf Bánffy György, gróf Eszterházy Ferencz, Muzslay Gyula, báró Jeszenszky József, gróf Szapáry Gézáné, Mikovics Ágoston, Bogesits Felix, Beleszlin Dusán, Förster Ottó, Róth Sándor, gróf Degenfeld Lajos, Gellért Emil, Keller és Bruder, Békássy István, Benedikty Gyula, Somsich Andor, Veress Gyula, gróf Csáky Albin, a cseredi uradalom. Appl János, Sántha Béla, Sztankovánszky János, báró Buttler Ervin, dr. Matta Árpád, Szakraida József, gróf Eszterházy László, Fölsinger Ferencz, Szent-Ivány Farkas, Luka Gusztávné, Pinter Gyula, Lichtig Henrik, Posztóczky Iván, Herzfeld Frigyes, Foglár Lajos, gróf Zichy István. stb. A hátaslovak tulajdonosai közül felemlitendők: Graefl Jenő, dr. Moskovitz József, Henriquez R. János, Csicsery Géza, Benedek János, a budapesti lovaregylet, Sztankovánszky János, Beretvás Endre, lovag Freystädler Jenő, Dörner Dezső, Virányi Ferencz, Scholler Vincze stb. A lovak bemutatása még ma is délelőtt 10—11 és délután 3—4 óra között történik, kedden délelőtt 9 órakor már a kisbéri, bábolnai, mezőhegyesi és fogarasi állami ménesintézeti lovak kerülnek bemutatóra, s ennek befejeztével még délelőtt és délután a magántulajdonosok lovait hajtják elő. A ki a lovat kedveli, nagy mulasztást követ el, ha e bemutatási órákat elmulasztja. Az eladott lovak száma a megnyitás délelőttjén csak 10—12 darab volt, de ezek mind szép, magas áron keltek el.

IPARÜGYEK.

— **Ipartestületek kongresszusa Kolozsvárott.** Az ipartestületek kolozsvári kongresszusa iránt az ország kézmüiparos köreiben általános az érdeklődés, ugy, hogy a gyülés impozáns lefolyásunak igérkezik. A magyar kir. államvasutak és a kassa-oderbergi vasut, valamint az üzemükben álló vasutakra nézve engedélyezett dijkedvezményeken kivül a déli vaspályatársaság és az arad-csanádi egyesült vasutak is nyujtanak kedvezményt a kongresszus tagjainak. A déli vasuton Kolozsvár felé és vissza a III. osztályon egy egész II. osztályu jegygyel és a II. osztályon egy egész I. osztályu jegygyel lehet utazni. E kedvezmény azonban a gyorsvonatokra nem terjed ki. Az arad-csanádi vasut vonalaira egyaránt 50% dijkedvezmény engedélyeztetett. Az ezen kedvezményekre jogositó igazolványokat a hazai ipartestületek központi bizottságának elnöksége (kerepesi-ut 30. szám) állitja ki.

KÖZLEKEDÉS.

() **A budapesti közuti vaspálya társaságnak** e[illegible] szeptember havában 286.822 frt 03 kr. bevétele volt [illegible] bevétel ez évi január 1-től szeptember 30 ig [illegible] frt 70 kr. volt, a mult év hason szakáb[illegible] frt 72 krra rugott.

KIÁLLITÁSI ÜGYEK.

= **Mezőgazdasági és iparkiállitás Pozsonyban.** A pozsonymegyei gazdasági egyesület kebelében nagyszabásu mozgalom indult meg az iránt, hogy 1901-ben országos mezőgazdasági és iparkiállitást rendezzenek Pozsonyban. Az egyesület legutóbb látogatott közgyülést is tartott e tárgyban. Az eszmét nagy lelkesedéssel karolják fel, mert a nemrég berekesztett pozsonyi helyi iparkiállitás nem csak hogy némi felesleggel záródott, hanem még 3200 frtot juttatott a pozsonyi árvizkárosultak javára is.

Felelős szerkesztő: ***Dienes Márton.***

Tulajdonos és kiadó:

„Egyetértés" Hirlapkiadó, Irod. és Nyomda-Részv.-társaság.

Napirend 1899. október 2.

Naptár: Hétfő, október 2. **Róm. kath.** Leodegar. — **Prot.** Leodegár. — **Görög-orosz:** (szeptember 20.) Euszt. — **Zsidó:** Tischri 28. — Nap **kél:** 5 óra 46 perecz kor reggel, **nyugszik** 5 óra 18 perczkor este, Hold **kél:** 4 óra 23 perczkor éjjel, **nyugszik:** 4 óra 6 perczkor délután.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.

A főváros magánépitési bizottságának ülése az uj városházán d. u. 5 órakor.

A fővárosi egylet ülése d. u. 6 órakor a régi városház tanácstermében.

Őszi luxusvásár a Tattersallban.

A nemzeti muzeum: természetrajzitára nyitva d. e. 9 órától d. u. 1 óráig. — **Többi tárai megtekinthetők 50 kr.** dij mellett.

Technológiai iparmuzeum nyitva d. e. 9 órától 1-ig d. u. 3 tól 5-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva d. e. 9—12-ig és d. u. 3—8-ig, **Akadémiai könyvtár** nyitva d. u. 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Deák mauzoleum a kerepesi-uti temetőben nyitva d. u. 3 órától 5-ig.

Iparmüvészeti muzeum és az iparmüvészeti társulat állandó bazárja az üllői-uton hétfő és pentek kivételével naponkint 9—1-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva 9—1-ig **A m. kir. központi statisztikai hivatal** nyilvános könyvtára és térkép-gyüjteménye nyitva 10—1-ig.

Wagner-kiállitás a Nemzeti Szalonban (Ferenczieк-tere 9. szám), nyitva reggel 9 órától este 9 óráig. Betépődij 20 kr.

Az 1848—49-iki szabadságharczi emlék-gyüjtemény és Kossuth-muzeum: Stefánia-ut 51. sz. a. délelőtt 9—11-ig.

Magyar kereskedelmi muzeum. Állandó kiállitas: kereskedelem történeti muzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban, d. e. 9—12-ig és délután 3—6-ig. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott 9 órától d. u 2-ig. — **Magyar házi ipar központi bazár kerepesi-ut 22. sz. I. emelet** d. e. 9-től déli 1 óráig és d. u. 3-tól esti 7 óráig. **Tudakozó Iroda és nyilvános szakkönyvtár Kerepesi-ut 20. sz., I. em.** d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-ig. Vasár- és ünepnapokon 9—12-ig.

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Budapest, 1899 okt. 2-án

Zárva.

VÍG-SZINHÁZ.

Budapest, 1899 okt. 2 án.

Utazás a válás körül.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Hennequin. Ford. Góth S.

Személyek:

Verdisson	Góth
Lucienne	Lánczy
Evangeline	Rostagni
Flouchencoeur	Gál
De Clérambois	Szerémy
Pigeon	Bárdi
Pagevin	Győző
Durand	Rónaszéki
Baptista	Gyöngyi
Alprefektus	Kassai
Rosalie	Makróczyné
Cesarine	Bálint

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHÁZ.

Budapest. 1899 okt. 2-án.

A tüzoltó.

Énekes bohózat 3 felv. és 5 képben. Irták Cottens V. és Gavoult P. Ford. Dr. Béldi I. Zenéjét szerzette Varney L.

Személyek:

Bodard	Küry
Fabienne	Bárdy
Justine	Előtős
Adéle	Blaha S.
Graboulot	Vidor
Parchemain	Szirmai
Impavidoso	Németh
Lipót	Raskó
Ede	Kenedich
Misike	Gazsi
Tüzoltó parancsnok	Horváth
Czitarowszky	Radványi
Anatole	Lubinszky
Labinette	Ujvári

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Budapest, 1899 okt. 2-án.

Szulamit.

Zsidó daljáték 4 felv. Kövessy Albert átdolgozásából irták Beöthy L. és Makai E. Zenéjét szerzette Davidsohn E.

Személyek:

Monaóh	Szilágyi
Szulamit	Komáromi
Áron	Mátrai
Abigail	Ledofsky
Absolon	Beöthy
Cingitang	Rózsahegyi
Belicár	Bessenyey
Avidonó	Sziklai
Jeremiás	Boross
Ezriel	Kardos
Eszter	Rózsa

Kezdete 7½ órakor.

BUDAI SZINKÖR.

Budapest. 1899 okt 2-án.

Grant kapitány gyermekei.

Szinmü 7 felvonásban.

Kezdete 7 órakor.

NEMZETI SZINHÁZ.

Budapest. 1899 okt. 2-án.

A komédiások.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta Pailleron Ford. Fái J. Béla.

Személyek:

Cardevent	Mihályfi
Cardeventné	Sz. Prielle
Grigneux	Bercsényi
Laversée	Vizvári
Laverséené	Helvey L.
Valentine	Török I.
Pegomas	Náday
Caracel	Dezső
Larvejol	Latabár
Saint-Marin	Horváth
Brascommié	Császár
Coltner	Gabányi
Hugon	Egressy
Lovel	Hetényi
Morton	Mészáros
Jnles	Zilahi
A Diviette	Keczeri
Lunati	Meszlényi
1-sö ujságiró	Nagy
2-ik ujságiró	Náday B.
Fényképész	Paulay
Tudósitónő	Groo V.
Model	Bártfai

Kezdete 7 órakor.

Szinházi játékrendek.

A nemzeti szinház müsora: *Kedden* Dombai ur felesége. Crampton mester. *Szerdán* Három testör. *Csütörtökön* Francillon. *Pénteken* Az anyósok. Attaché. *Szombaton* Stomfay család. (Uj betanulással). *Vasárnap* Szeniváléji álom.

A m. kir. operaház müsora: *Kedden* She. *Szerdán* Ő csász. és kir. apostoli felsége I. Ferencz József nevenapján, A kovácsok sztrájkja. (Először). A hadi fogoly. *Csütörtökön* A kovácsok sztrájkja. A piros czipő. *Pénteken* nincs előadás. *Szombaton* A sevillai borbély. Babatünder. *Vasárnap* Aida.

A népszinház müsora: *Kedden* Tüzoltó. *Szerdán* délután Ezer év (ingyen előadás ő felsége nevenapján). Este Nap és Hold. *Csütörtökön* Tüzoltó. *Pénteken* Nap és Hold. *Szombaton* Tüzoltó. *Vasárnap* délután Piros bugyeláris, este Bibliás asszony.

A vigszinház müsora: *Kedden* Az Arany kakas. *Szerdán* A férj vadászni jár. *Csütörtökön* Az arany kakas. *Pénteken* A férj vadászni jár. *Szombaton* Az arany kakas. *Vasárnap* délután Az arany kakas, este Utazás a válás körül.

A magyar szinház müsora: *Kedden* Szulamit. *Szerdán* Szulamit. *Csütörtökön* Szulamit. *Pénteken* Aranylakodalom. *Szombaton* Szulamit. *Vasárnap* délután Aranylakodalom, este Szulamit.

Somossy Mulató

(Nagymező-utcza). 36512

ALBRECHT FERENCZ bérlő.

Pénztárnyitás 7 órakor, kezdete 8 órakor.

Ma nagy előadás.

Először Budapesten! Az ő nemükben egyedül álló kitünő orosz ének- és táncz-csoport

Agnamarinoff

BLANK HENRIK ur a legjobb hasbeszélő.

Az öt Reyval nővér

egyedül létezendő villanyos ének- és táncz-ötös.

LES BLAVOT az ő villanyos szamaraival.

Róbert ur a kitünő equilibrista. Miss MILLY CAPELL az ő föllülmulhatlan sport jelenetében (ló és kutyáival). Amon Ferencz énekkomikus, ugymint az ujonnan szerződött müvészek.

Holnap, kedden délután fél 5 órakor

CARMELLINI tanár mint illusionista, ugymint az 5 éves számfejtőmüvész Kövessy Ármin fenomenalis mutatvány.

A mulató villanyos világitása Wüste és Rupprecht czég által épült saját gépei által eszközöltetik.

Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. nagy dohánytőzsdéjében Károly-körut 26,

HUNGARIA SZÁLLODA 2080

Ma este az étteremben **Radics Béla** ismert skeweit zenekara játszik. **Kezdete 8 órakor**

FOLIES CAPRICE

VI., Révay-utcza 18. sz.

Ma

„Menachems Träume."

Singspiel mit Ballet v. H. Leitner. Musik v. A. Kmoch.

Augustin, Einsiedler ... Schönberg
Menachem, ein Jude aus Damaskus ... Rott
Sarah, sein Weib ... Weiss

Ezt megelőzi:

Családi dráma.

Tragikus kimenetelü bohózat. Irta H. H.

Fellépnek továbbá

Holzer Enriquetta

ballettársasága.

L'ecole de l'abbé.

Ballet.

Prima ballerina ... Süssenbök Leopoldine
Solo táncos ... Freddy Sigmund

Elhaltak névsora 1899 szept. 30-án.

Kaplan V. 42 é. Dalnok-u. 19.
Szabó M. 58 é. Lovag-u 12.
Gönczöl E. 29 é. Sorok-ári u. 10.
Grünwald D.-né 46 é. Szövetség-u. 11.
Hartmann A.-né 30 é. Loronczi-u. 27.
Mayer S.-né 39 é. Üllői-ut 17.
Muhenc ik A. 57 é. Klauzal-u. 21.
Urban G. 25 é. N.-Templom-u. 32.
Feiresz A. 33 é. Arena-ut 1758.
Weider F. 44 é. N.-Templom-u. 18.
Hegedüs S. 45 é. Upest.
Singer P. 80 é. Lajos-u. 159.
Rosenfeld I.-né 62 é. király-u. 94.
Schreibner I. 54 é. Arena-ut 56.
Kohn S. 51 é. Wesselényi-u. 27.
Szécsényi D. 79 é. Lajos-u. 103.

Selyem báliszövetek 45 krtól

14 frt 65 krig méterenként — saját gyáraimból —

valamint **fekete, fehér** és **szines „Henneberg-selyem"** 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos, koczkázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szin és árnyalatban stb.)

Ruhák s bluzokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen s házhoz szállitva. 35253

Minták postafordultával.

Magyar levelezés. Svájczba kétszeres levélbélyeg ragasztandó

Henneberg G. selyemgyárai, Zürichben

(cs. és kir. udvari szállító).

Használt és uj pénz-szekrények rendkivül olcsó áron kaphatók a bécsi pénzszekrénygyár raktárában, **Budapest, V., Bálvány-utcza 6. sz.** 31885

Első budapesti kávémagazin szétküldési osztálya

KÁVÉ

elvámolva, és bérmentve.

Póstán utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldésével.

4½ kg. Kuba, Mocca, Jáva, Gyöngy	6.50
¼ kg. Ksász. kev. tea	1.50
¼ kg. Karaván tea	1.40
¼ kg. Törmelék tea	—.90

Pénteken és szombaton a maradék és kirostált kávék eladása pörkölve ½ kgr. —.60.

1 kg. Takarék kávé 80 kr.

Belák István

Budapest, 36598

VII., Rottenbiller-utcza 4.

Erényi-féle

Sanatella crém Bárdi Gabriella Ő Méltósága legkedveltebb arczkenőcse. Bámulatos hatásu szeplőknel, májfoltnál, pattanásoknál. Czim a kiadóhivatalban. 36192/II.

Tégla-, cserép- és cserépkályhagyár haláleset miatt olcsón eladó. Czim a kiadóhivatalban. 7833

Disznó-zsir.

Szállitjuk a **legkitünőbb disznózsirt** csinosan kiállitott, tiszta 10 és 20 kilós edényeken, helyben és vidékre utánvétel mellett **53 krért** kilónkint.

Zinhober Testvérek

Mester-utcza 33. L.

Telefon 62-69.

ezelőtt 36754

ZINHOBER ILLÉS.

Petőfi Sándor

összes költeményei, eredeti kéziratok és kiadások alapján megjavitott uj népies kiadás egy kötetben. A költő arczképével. Ára kötve 1 frt. Kapható az **„Egyetértés"** kiadóhivatalában (IV. Papnövelde-utcza 8.) a pénz előleges beküldése mellett.

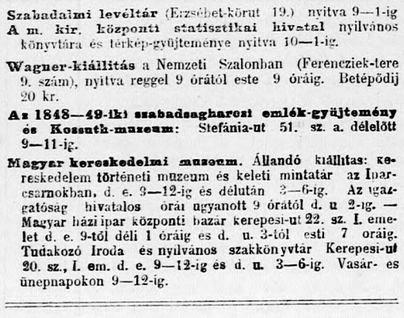

Állatorv. diákjai szer lovak- marhák- és juhoknak. 43 év óta a legtöbb iskolában használtatnak **étvágyhiánynál, rosz emésztésnél,** valamint **lehetőleg a teljes javitása s a tejelőképesség fokozása** czéljából. Egy doboz 70 kr., fel doboz 35 kr. Valódi csak a fenti védjegygyel és kapható minden gyógyszertárban és drogus-kereskedésben. Főraktár:

Kwizda Ferencz János

cs. és kir. oszt.-magyar, román kir. és bolgár fejedelmi udvari szállító, **Korneuburg. Bécs mellett.**

Magyarországi főraktár: Török I. gyógysz., Budapesten, VI., Király-utcza 12.

Gummi és halhólyag-különlegességek, (valódi franczia), legfinomabb minőségben, tuczatja: 2, 3, 4, 5, 6 frtig.

Capots americains, (rövid), tuczatja 2—5 frtig.

Párisi szivacs tuczatja 3—6 frtig. 36780

Hólgy-különlegesség drbja 1 frt 50 kr.

Szétküldés azonnal, szigoru discretio alatt.

FROMMER S. Budapest, V., Nagykorona-utcza 3. I. em. **Erzsébet-tér mellett.** (Bejárat a lépcsőházból.)

Magyar királyi államvasutak.

118021/99. szám.

Pályázati hirdetmény.

Az alulirott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1900. évben, illetőleg 1902. év végéig a következő csoportokba sorozott anyagokból felmerülő tényleges szükségletnek szállitását biztositani kivánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet még pedig:

I. Szurokfáklya.

II. Rézgálicz.

III. Len olaj, terpentin olaj, kenő czék és fénymázak szállitása iránt.

A kiirás tárgyát képező egyes czikkeket előtüntető jegyzékek, melyek egyszersmind ajánlati mintákul szolgálnak, valamint a szállitásokra vonatkozó részletes módozatok, valamennyi hazai kereskedelmi és ipar kamaránál megtekinthetők, és a magyar királyi államvasutak igazgatósága anyag és leltárbeszerzési (A. V.) szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 73. szám II. emelet 43. ajtó szám) kaphatók.

A szabályszerüen kiállitott, ivenkint egy koronás magy. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve, legkésőbb **f. évi október hó 24. déli 12 óráig** a magy. kir. államvasutak anyag és leltárberendezési szakosztályánál benyujtandók, vagy postán oda küldendők és a boritékra külczimmel látandó el: „Ajánlat 118021/99. számhoz."

Ugyanezen időpontig átadandók ugyanott a kötelező minőségü minták is.

Bánatpénz gyanánt az ajánlt anyag értékének 5% legkésőbb f. évi október hó 23. déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendők.

Később banyujtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és részletes módozatok bemutatása mellett állittatnak ki, **nem vétetnek figyelembe.**

Budapest, 1899. évi szeptember hóban. 1420

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem dijaztatik).

Magyar királyi államvasutak.

139,232/99. számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1900. évi január hó 1-től 1904. év végéig szükséges pályafentartási és műhelyi szerszámok és eszközökre, csákanyok, lapátok, ásók, furok, taligák, vasalt kutvedrek, szénkosarak, raspolyok, reszelők, fürészek, gerelyek, szalagmértékek, lámpaollók, papirollók és bádogvágó ollók, gyaluk, gyaluvasak, üvegvágó gyémántok, lakatok, tentatartók, jelző-zászlók, kendertárcsák, fehérneműek, kátrányozott vonatjelző zsineгek, koszörükövek, jelzősipok, bádogosmunkák, u. m.: lámpások, kannák, tüzoltó és vizvedrek, durranó gyutacs-szelenczék, jelzőtárcsák, szelenczék stb. stb. vasalt emelőrudak, tüzi-csáklyák, összehajlitható mérőpálczák, székek, altiszti karkötők, irattáskák bőrből, borjubékok, kalauzkürtök, irodalámpák, kalauzkürt-zsinórok, kefenemüek, hévmérők, palaczkok, poharak, kaviesrostélyok, stb. iparmenemenkint csoportositva, nyilvános pályázatot hirdet.

Ezen tárgyak szállitására a m. kir. államvasutaknál érvényben levő 122.291/96. számu általános és az egyes tárgyakra nézve fennálló különleges szállitási feltételek, rajzok és minták mérvadók és kötelezők.

Az emlitett feltételek, szabványrajzok és határozmányok, valamint a részletes ajánlati ürlapok az igazgatóság anyag és leltárbeszerzési (Av) szakosztályánál, Budapest, Andrássy-ut 73. szám, II. emelet, 43. ajtó, a minták pedig a budapest-józsefvárosi állomáson levő központi szertárban, a pályázati határidőig naponkint a hivatalos órák alatt megtekinthetők, különben pedig a feltételek és rajzok az igazgatóság nyomtatvány-, illetve tervtárából, a megszabott árak lefizetése mellett; a pályázati részletes feltételek és a szükségleti kimutatás 1—1 példánya pedig az igazgatóság anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál díjtalanul megszerezhetők.

A pályázati felhivás teljes szövege és a részletes jegyzékek ezenkivül valamennyi vidéken székelő üzletvezetőségnél is megtekinthetők.

Minden ajánlattevőről feltételeztetik, hogy a pályázati és szállitási feltételeket, szabványrajzokat és mintákat jól ismeri és kötelezőknek elfogadja.

Az ajánlatok kizárólag e czélra készült és az igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál 1—1 példányban ingyen kapható ürlapon állitandók ki. — Ugyanott megtudhatók a szállitásra vonatkozó közelebbi módozatok is.

A lepecsételt, aláirt és kellő bélyeggel ellátott ajánlatok „a magyar kir. államvasutak igazgatóságának anyag- és leltárbeszerzési (Av) szakosztályához czimezve, legkésőbb **1899 évi november 3-án délelőtt 12 óráig** bekuldendők, illetve ott átadandók és ezek boritékára világosan rávezetendő: „Ajánlat 139,232/99. számhoz, leltári tárgyak szállitására".

Az ajánlott tárgyak értékének 5%-a készpénzben, vagy általmi letétekre alkalmas értékpapirokban bánatpénzképen legkésőbb 1899. évi november hó 7-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak főpénztáránál leteendő.

Nyertes szállitó ezen bánatpénzt 10% óvadékra tartozik kiegésziteni.

A bánatpénz letétele az ajánlatban ugyan felemlitendő, a letett bánatpénzről szóló letéti jegy azonban nem csatolandó az ajánlathoz.

Budapest, 1899. évi szeptember hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem dijaztatik)

MAGYAR KRITIKA.

Második évfolyam.

A tudomány, irodalom és müvészet minden ágát felölelő kritikai folyóirat.

A vall.- és közokt. miniszterium által az összes iskoláknak ajánlva.

Felelős szerkesztő: **BENEDEK ELEK.** Kiadja egy kilencz tagu szerkesztő- és kiadóbizottság (Aldássy Antal, Balassa József, Benedek Elek, Földes Géza, Heltai Ferencz, dr. Juba Adolf, Lázár Béla, Nyáry Sándor, Roboz Andor).

A MAGYAR KRITIKA minden hó 1-én és 15-én jelenik meg

1S—20 oldalon s Magyarországon az egyetlen kritikai folyóirat, mely szakavatott tollakból a tudomány, irodalom és müvészet minden ágát felölelő tárgyilagos kritikákat közöl. Belső és külső munkatársai a legelőkelőbb szaktudósok és irók. Vezérczikkei rendszerint általános érdekü irodalmi és müvészeti kérdésekről szólanak. Megbecsülhetetlen szolgálatot tesz a **folyóiratok** ismertetésével, az **uj könyvek pontos jegyzékével**, a mit egyedül csak e folyóiratban lehet megtalálni. Az első évfolyamban **200-nál több** kritika jelent meg. Irtak és irnak bele többek közt: Bayer József, Balogh Péter, Borovszky Samu, Császár Elemér, Cserép József, Endrődi Sándor, Erődi Béla, Farkas Gyula, Fodor Ármin tvsz. biró, Gaal Mózes, Gereb József, Gyulai Ágost, Hegedüs István, Heller Ágost, Horváth Cyrill, Jakab Ödön, Kardos Albert, Katona Lajos, Kempf Albert, Keresztyi István, Király Pál, Lenkei Henrik, Mailler Ede, Márkus Dezső, Munkácsi Bernát, Nagy Géza, Palágyi Menyhért, Pikler Gyula, Pruzsinszky János, Reichard Zsigmond, Rényi József, Rupp Kornél, Salgó Ernő, Sárbó Arthur, Sebesztha Károly, Simonyi Jenő, Szalai Emil, Szász Károly, Széchy Károly, Szilasi Móricz, Szokolay Kornél, Tauszk Ferencz, Téglás Gábor Vadnai Károly, Waldapfel János, Zlinszky Aladár.

A **MAGYAR KRITIKA** előfizetési ára:

Egész évre 5 frt. Félévre 2 frt 50 kr. Negyedévre 1 frt 25 kr.

1065 Kiadóhivatal:

Budapest, VII. kerület, Kertész-utcza 45. szám.

ADRIA

magyar kir. tengerhajózási r.-t. vezérügynöksége:

Hoffmann S. és V.

1899. október havában következő gőzösök indulnak:

Honnan	Hová	Gőzös neve	1899. okt.
Fiume	Liverpool	Alsatian	1—10
„	London	Austria	1—10
„	Hamburg	Pergamon	1—10
„	Antwerpen	Szent László	1—10
„	Liverpool	Veria (C. L.)	5—15
„	Rotterdam	Stefánia	5—15
„	Hull, Newcastle O/T.	Volturno	5—15
„	Gibraltar[1]) London	Nagy Lajos	10—20
„	Rouen*)	Szent István	10—20
„	Liverpool	Lesbian	15—25
„	Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro, Santos*)	Matlekovits	25
„	Barcelona, Valencia*)	„	25
„	Algir[1]), Glasgow*)	Széchenyi	21—31
„	Liverpool	Cypria (C. L.)	21—31
„	London	Syria	21—31
„	Hull, Newcastle O/T	Rosario	21—31
„	Bordeaux*	Jókai	21—31
„	Rotterdam, Anwerpen	Deák	25/X.—5/XI.
Rio de Janeiro, Santos	Triest—Fiume	Kálmán király	1—10
Rotterdam	„ „	Deák	1—10
London	„ „	Zrinyi	1—10
Liverpool	„ „	Athenian	5—15
Rouen	„ „	Zrinyi	5—15
Liverpool	Fiume—Triest	Saragossa (C. L.)	10—20
Hull, Newcastle O/T	Triest—Fiume	Kolpino	15—25
Glasgow	„ „	Mátyás király	15—25
Antwerpen	„ „	Rakóczy	15—25
Liverpool	„ „	Andalusian	15—25
Bordeaux	„ „	Petőfi	21—31
London	„ „	Sultana	21—31
Liverpool	Fiume—Triest	Syria (C. L.)	21—31

Középtengeri szolgálat.

Fiume—Malta—Szicziliа—Marseille-i vonal Fiuméből: Andrássy 5-én, Adria 12-én, Tisza 19-én, Szapáry 26-án, indul **Marseille-be. Marseilleből:** Tisza 1-én, Szapáry 8-án, Árpád 15-én, Andrássy 22-én, Adria 29-én indul Fiumeba.

Tyrrheniai vonal. „Buda" első osztályu gyorsgőzös **minden szerdán délben Marseilleből Genuába, minden csütörtökön** este 8 órakor **Genuából Nápolyba, minden szombaton** d. u. 4 órakor **Nápolyból** direct **Marseillebe** indul.

A *)-gal jelölt viszonylatokban a gőzös s Fiuméből kiindulva Triesztet is érinti.

[1]) Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal Gibraltar, Algir v. Tanger kikötőbe elegendő áru be nem jelentetett, az igazgatóság fentartja magának a jogot, e kikötőket nem érinteni.

Hirdetések

e lap részére felvétetnek a kiadóhivatalban,

Budapest, IV., Papnövelde-utcza 8. sz.

A MAGYAR KÖNYVTÁR

eddig megjelent számai.

Szerkeszti: **Radó Antal.** Kiadja: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai.)

A „Magyar Könyvtár" **120** szám **együttvéve havi 1 frtos részletfizetésre** is kapható.

Az első részlet kifizetése után a 120 szám egyszerre szállittatik.

Egyes szám ára 15 krajczár.

*1. **Katona József.** Bánkban. (Beöthy Zs.)
2. **Maupassant.** Apró elbeszélések. (Tóth B.)
3. **Berzsenyi** Dániel válogatott odái.
4. **Coppée.** A kovácsok sztrájkja s más elb. költ. (Radó A.)
*5. **Kisfaludi** K. A kérők. (Beöthy Zsolt.)
6. **Sipulusz.** Humoreszkek.
7. **De Amicis.** A bor. (Tóth Béla.)
8. **Zrinyi.** Szigeti veszedelem. (Bánóczi.)
*9. **Maurier-Potter.** Trilby. (Fái Béla.)
10. **Csokonai.** Dorottya. (Negyessy.)
11—12. **Arany János** válogatott balladái. Isk. k. (Riedl.)
13. Olasz elbeszélők tára. (Radó.)
14. **Petőfi.** Uti rajzok.
*15. **Dumas.** A kaméliás hölgy. (Szemere Attila.)
16. **Szomaházy István.** Légyott harmasban.
17. Francia elbeszélők tára. (Ambrus.)
*18. **Rovetta.** A becstelenek. (Radó.)
19. **Kisfaludy Károly** válogatott költeményei. (Bánóczi.)
*20—21. **Shakespeare.** Szent-iván-éji álom. (Arany János.) Isk. kiad.
22. **Kárman József.** Fanni hagyományai (Bánóczi).
*23. **Byron.** Manfred. (Abranyi Emil.)
24. **Ágai Adolf.** Violka Vera.
*25. **Sardou és Najac.** Valjunk el. (Fái Béla.)
26. **Deák Ferencz** 1861-iki telirati beszéde.
*27. **Aischylosz.** Alélánczolt Prometheusz. (Zilahi.)
28. **Bársony István.** Vadásztörténetek.
*29. **Murger-Barrière.** Bohém-élet. (Radó A.)
30. Béla király névtelen jegyzőjének könyve. (Szabó—Mika.)
31. **Molière.** Dandin Gy. (Hevesi.)
32. **Gracza György.** 1848. március 15.
33. **Bourget.** Három elbeszélés. (Hevesi S.)
34. **Szaboleska M.** Versek.
35. **Turgenyev.** Az ötödik kerek. (Sz. Nogáll J.)
36. **Kossuth Lajos.** 1848. jul. 11-iki beszéde.
37. **Flammarion.** Csillagos esték. (Tóth Béla.)
*38. **Tóth Kálmán.** A király házasodik.
39. **Droz.** Az ur, az asszony és a baba. (Beri Gy.)
40. **Vértesi Arnold.** Kisvárosi történetek.
*41. **Ibsen.** A népgyülölő. (Vikár Béla.)
42. A kuruez-világ költészete. (Kardos.)
*43. **Schiller.** A messinai menyasszony. (Váradi.)
44. **Petőfi.** Elbeszélések és hirlapi czikkek.
45. **Poe.** Rejtelmes történetek. (Tolnai V.)
46. **Jókai.** Emlékbeszéd Rudolf trónörökösről.
47. **Kozma Andor.** Vig elbeszélések.
48. **Butti.** Az erkölcstelen. (Tóth Béla.)
49. **Petőfiné** naplója és levelei. (Jókai.)
50. **Tennyson.** Arden E. (Lőrinczy Zs.)
51. **Murai Károly.** Huszárszerelem.
52. Magyar népballadák. (Morvay.)
*53. **Cavallotti.** Ének éneke. (Radó Antal.)
54. **Fáy András** válogatott mesei. (Badics.)
55. **Szalagub.** A medve. (Ambrozovics D.)
56. **Ambrus Zoltán.** A hajótöröttek.
57. **Meyer Konrád.** Egy szegény fiu szenvedése. (Hevesi.)
*58—59. **Jókai.** Helvila.
60. **Csehov.** Falusi asszonyok. (Szabó Endre.)
61. **Külcsei** válogatott beszédei.
62. **Yke.** Ujjászületés. Amerikai regény.
63. **Aldássy Antal.** Pázmány Péter élete.
64. **Falk Miksa.** Erzsébet királynéról.
65. **Cicero.** Az öregségről. (Fábián Gábor.)
66. **Rudyard Kipling.** Indiai elbeszélések. (Mikes L.)
67. **Kabos Ede.** A csengeri kalapok.
68. **Szalardi János** siralmas krónikája. (Angyal D.)
69—70. **Arany.** Toldi. Isk. k.
*71. **Molière.** A fösvény. (Hevesi Sándor.)
*72. **Jókai.** A fekete vér.
73. **Plutarchos.** Perikles. (Kacskovics K.)
74—75. **Arany** kisebb költeményeiből. (Morvacsik.) Isk. kiad.
76. **Spanyol** elbeszélők. (Szalai Emil.)
77. **Nansen.** Ejen és jégen át. I. A Fram utja. (Brózik K.)
78. Ugyanaz II. r. A szánut.
*79. **Gvadányi.** A peleskei notárius. (Kardos.)
*80. **Bracco,** Pietro Caruso. Verga. Parasztbecsület. (Radó A.)
81. **Mikszáth Kálmán.** Két elbeszélés.
82. **Coppée.** Henriette. (B. Tölgyessy Margit.)
83. **Matilde Serao.** Lányok. (Tóth Béla.)
*84. **Sophokles.** Antigone. (Kemenes Jozsef.)
85. **Ábrányi** Márciusidalok.
86. **Tolnai Lajos.** A nagyvárosok.
87—88. **Arany.** Toldi estéje. (Bánóczi.) Isk. kiad.
*89. **Giacosa.** Borus szerelem. (Radó A.)
90. **Heltai Gáspár** válogatott mesei. (Imre.)
91. **Musset** Tiziánfia. (Marquis Géza.)
92. **Kielland.** Elbeszélések. (Ritook Emma.)
93. **Wells.** Világok harcza. I. rész. (Mikes Lajos.)
94. **Wells** Ugyanaz II. rész.
95. **Kölcsey** válogatott versei. (Negyessy.)
96. **Boccaccio** válogatott elbeszélései. (Radó A.)
97. **Keleti Gusztáv.** Markó
98. **Franczia elbeszelők.** II. sorczat. (Ambrus Z. és Tolgyessy M.)
99. **Olasz elbeszelők** II. sorozat (Tóth B.)
100. **Jókai Mór.** Szép Angyalka. Kis képek.
101. **Arany.** Az első lopás. Joka ördöge. Iskolai kiadás.
102—105. **Arany.** Szemelvények, Toldi szerelme czimü eposzából. (Moravcsik Géza) Iskolai kiadás.
106—108. **Shakespeare.** János király. (Arany J.) Isk. kiadás.
109—112. **Shakespeare.** Hamlet. (Arany J.) Iskolai kiadás.
113. **Papp D.** Utolsó szerelem és egyéb elbeszélések.
114. **Molière.** Botcsinálta doktor. (Gabányi Árpád.)
115. **Virág Benedek** válogatott költeményei.
116. **Murai Károly.** Mesemese.
117. **Korchmáros Kálmán.** Kerékpáros kálé.
118. **Orosz elbeszélők tára.** (Ambrozovics Rezső).
119. **Salvatore Farina.** Erősebb a szerelemnél. (Tóth Béla.)
120. **Cserei Mihály** története, kiadja Angyal D.
121—122. **Arany.** Katalin. Kevehaza. Szent-László füve. (Radnay). Iskolai kiadás.
*123. **Ibsen.** A társadalom támaszai. (Lázár.)
124. **Coppée.** Adós fizess. Regecy. (Tóth Béla.)
125. **Kisfaludy Sándor** Válogatott költeményei. (Szigetváry Ivan).
126. **Tolsztoj N. Leo.** Népies elbeszélések. (Szabó Endre.)
127. **Secsky László.** Amerikába és vissza. (Uti kalandok).
128. **Byron.** Kain. Misztérium. (Mikes Lajos).

Kivágandó és beküldendő.

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) könyvkereskedésének Budapest, Andrássy-ut 21. sz.

Megrendelő bárcza.

Alulirott megrendelem a **„Magyar Könyvtár" 120 számát** 18 frt értékben. Kötelezem magamat mindaddig minden hó elsején **havonkint 1 frtot** fentnevezett czégnek befizetni, mig a teljes vételár törlesztve nincs.

A részletfizetés be nem tartása esetén a czég a részletet postai megbizás utján beszedi. A megbizás be nem váltása esetén a számla teljes összege azonnal esedékessé válik.

Név és állás Lakhely és kelet:

BUTOR

Győződjék meg mindenki!

Olcsóbb mint **bárhol** szolidan kidolgozott asztalos- és **kárpitos-butorok** a leg egyszerübbtől a legfinomabb minőségig, jótállás mellett 36860

VARGA MIHÁLY és TÁRSAI magyar butoripar-társaságnál

Budapest, Belváros, IV., Koronaherczeg-utcza 2. szám, Kigyó-tér sarkán.

A legujabb árjegyzéket több mint 300 képpel 25 krnak bélyegben való beküldése ellenében franko küldjük.

Budapest, Nagy Sándor könyvnyomdájából IV., Papnövelde-utcza 8. szám.